

Fruar och fröknar i frikyrkan

**En studie om framstående femtioåriga frikyrkotanter
i
Svenska Missionsförbundet under åren 1945 – 1970**

D-uppsats i historia

Högskolan på Gotland
Vårterminen 2009

Författare: Runa Jönsson
Handledare: Nils Blomkvist

Abstract

In the New Testament different pictures of a Christian woman are presented, not only the picture of someone who is nursing and caring, but also the picture of someone who is learning and being educated.

Women are put into systems of gender which form them, and throughout the years the picture of women has been that they primarily should be caring and nursing, not learning. Both of these pictures exist within the Swedish Missionary Society, a society that has not had any constitution to comply with until 1964, which meant that each person could make his own interpretation of the Bible and its texts.

This essay examines how fifty-year-old women are pictured within the Swedish Missionary Society 1945-1970, assuming that women who want to serve Jesus have to be prepared to give up their traditional role of nursing and caring, and focus on learning instead.

The research method is qualitative, and the written sources are from a regional Christian weekly publication. The essay does not present an unambiguous picture of fifty-year-old nonconformist women, but the results show that they are not being related to children, that the majority has a higher education than elementary school, and that many of them are addressed to as "Mrs".

Key words: Women, education, marital status, professional life, gender, Swedish Missionary Society

INLEDNING	1
SVENSKA MISSIONS FÖRBUNDET	1
SYNEN PÅ KVINNAN	1
NYA TESTAMENTETS KVINNOSYN	1
FRÅGESTÄLLNING, TEORI OCH METOD	2
<u>Källmaterial</u>	3
<u>Avgränsningar</u>	5
<u>Urval</u>	5
BAKGRUND/ FORSKNINGSLÄGE	7
SVENSKA MISSIONSKYRKANS UPPKOMST OCH VERKSAMHET I SVERIGE	7
<u>SMF:s bibelsyn och sättet att tolka bibeln och konsekvenser därav</u>	8
<u>Kvinnor och utbildning inom SMF</u>	9
<u>Flickor och kvinnor inom SMF:s ungdomsförbund</u>	10
<u>Söndagsskolan</u>	10
<u>SMF efter första världskriget</u>	10
<u>Verksamheter inom SMF efter andra världskriget</u>	11
<u>Kvinnliga medlemmar inom SMF</u>	11
KVINNORÖRELSEN I SVERIGE	12
<u>SMF:s Kvinnoråd</u>	12
<u>Kvinnor i ledande ställning</u>	15
FLICKOR, KVINNOR OCH DEN SVENSKA SKOLAN	15
RESULTAT	18
<u>Alfhild</u>	18
<u>Anna-Lisa</u>	18
<u>Berta</u>	18
<u>Ebba</u>	18
<u>Edit</u>	19
<u>Elin</u>	19
<u>Erna</u>	19
<u>Gertrud</u>	19
<u>Greta</u>	20
<u>Ingegerd</u>	20
<u>Karin</u>	20
<u>Lisa</u>	20
<u>Lydia</u>	21
<u>Majken</u>	21

<u>Pepita</u>	22
<u>Rut J</u>	22
<u>Ruth L</u>	22
<u>Signe</u>	23
<u>Vivi</u>	23
DISKUSSION/ ANALYS	24
<u>Kvinnans utbildning - yrkesliv</u>	24
<u>Kvinnans engagemang och uppdrag i och utanför den kyrkliga verksamheten</u>	27
<u>Kvinnans civilstånd</u>	30
<u>Kvinnan som flyttar</u>	30
<u>Kvinnan som mamma</u>	30
<u>Vid kvinnans sida</u>	31
<u>Kvinnans egenskaper</u>	32
SAMMANFATTNING	34
REFERENSER	36
OTRYCKTA KÄLLOR	36
TRYCKTA KÄLLOR	36
BILAGA 1.	38

INLEDNING

SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDET

Svenska Missionsförbundet är en kristen organisation som är framsprungen som ett alternativ till Svenska Kyrkan.¹ Svenska Missionsförbundet som fortsättningsvis kommer att förkortas SMF, bildades år 1878, har många likheter med de svenska folkrörelserna. Likheter finns i arbetssätt och organisation, där de lokala sammanslutningarna samverkat i rikstäckande organisationer för att kunna hävda sina intressen.²

SYNEN PÅ KVINNAN

Enligt Martin Luther, grundaren till den evangelisk – lutherska kyrkan, skulle kvinnan främst vara en hjälp och ett stöd åt mannen. Det engagemang hon lade ner i hemmet ansågs vara av mycket stort värde och sågs som ett kall.³

Ända in på 1900 – talet betraktades den gifta kvinnan som underdånig och som ett bihang till mannen.⁴

Efter många års kamp fick kvinnor rösträtt och genom denna reform öppnades nya möjligheterna upp.⁵

NYA TESTAMENTETS KVINNOSYN

Bibelns Nya Testamente spelar en central roll i den kristna tron och kvinnorna spelade av breven att döma, en inte obetydlig roll för församlingslivet. De bedrev mission, de verkade som sändebud och hjälpte till i det sociala arbetet. I den kristna församlingen tilläts kvinnor profetera och bedja, en inställning som kommer till uttryck i evangelierna. Jesus vänder sig, inte bara till män utan också till kvinnor, inte bara i deras traditionella funktioner, utan också som mästare, elev, vilket berättelsen i Lukas evangelium, om Marta och Maria klart visar. Det är Maria som är upptagen av att passa upp och servera. Att sitta vid någons fötter betyder i det här sammanhanget att vara någons lärjunge. Den kvinna som vill tjäna Jesus måste vara beredd på att ta lite lättare på sin traditionella kvinnoroll, inte bekymra sig så mycket utan intressera sig för att lära. Ett sådant erkännande av kvinnans religiösa och intellektuella förmåga var ovanlig, inte bara i den judiska miljö som Jesus rörde sig i utan också i den

---

¹ Andreasson, 2007, sid. 71

² Andreasson, 2007, sid. 69

³ Frängsmyr, 2000, sid.95

⁴ Florin, Kvarnström, 2002, sid.18

⁵ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 185

hellenistiska världen, även om det fanns filosofiska och religiösa rörelser som hade en mer tolerant inställning till kvinnligt deltagande. De lärjungar som Jesus valt ut var alla män och mannen är utan tvekan, sedd ur det realistiska perspektivet, kvinnans överhuvud i flertalet kristna texter. Samtidigt är det påfallande att kvinnan ofta i evangelielitteraturen återkommer i en form av modellsituation där manligt högmod ställs mot kvinnligt saktmod. Med texten som beskriver Maria "vid Herrens fötter" anges intellektuella och religiösa möjligheter.

"Medan de var på väg gick han in i en by, och en kvinna som hette Marta bjöd honom hem till sig. Hon hade en syster vid namn Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord. Men Marta tänkte på allt hon hade att ordna med. Hon kom och ställde sig framför Jesus och sade: >> Herre, bryr du dig inte om att min syster låter mig ensam ordna med allt? Säg åt henne att hjälpa till. >> Herren svarade henne: >>Marta, Marta, du gör dig bekymmer och oroar dig för så mycket, fast bara en sak behövs. Maria har valt det som är bäst och det skall inte tas ifrån henne.>>⁶

Religionen andades inte bara bekräftelse utan även framtidsaning.⁷

FRÅGESTÄLLNING; TEORI, METOD

Syftet med denna studie är att ta reda på hur kvinnor och deras livsgärningar beskrivs inom SMF under åren 1945 – 1970.

Den frågeställning författaren valt att arbeta med kan formuleras:

- Hur beskrivs den framstående 50-åriga kvinnan inom SMF under åren 1945 – 1970?
utifrån Ambjörnssons teori att:

"Den kvinna som vill tjäna Jesus måste vara beredd att ta lite lättare på sin traditionella roll – att bekymra sig för >>mångahanda>> - och istället inrikta sig på att lära."⁸

Eller uttryckt att; En kristen kvinna måste kunna släppa på traditioner som att känna omsorg och hjälpa andra och istället tänka lite mer på sig själv och sin egen utveckling.

Betydelsen av ordet lära tolkar författaren här som att gå i lära, utbilda sig, utvecklas.

METOD

Tanken är att använda en kvalitativ forskningsmetod där den framstående kvinnan och hennes livssituation ska beskrivas ur ett mikroperspektiv utifrån teorin att: En kvinna som vill tjäna Jesus måste vara beredd att ta lite lättare på sin traditionella roll - att bekymra sig för, och

---

⁶ Bibeln, 2000, Lukas 10 vers 38 - 42

⁷ Ambjörnsson, 1998, sid. 315 - 316

⁸ Ambjörnsson, 1998, sid. 315

istället inrikta sig på - att lära. Genom att studera den framstående kvinnan och hennes situation ur ett mikroperspektiv, kan studien spegla kvinnan och hennes situation ur ett makroperspektiv.

Tolkningen av den traditionella kvinnorollen under ett tiotal år som föreligger studien och under de år som studien omfattar är den att; Kvinnan i första hand ska ansvara för hemmet och se till att de människor som finns i hennes väg ska må bra. Tillvägagångssättet författaren valt att arbeta ifrån är inläsning av litteratur för ämnet, se litteraturlista. Därpå besök på Göteborgs föreningsarkiv och registrering (kopior) av texter under rubrikerna personnotiser, hyllning, familjenytt eller liknande, hämtade ur Göteborgs Veckotidning, för tiden 1945 – 1970. Texterna som ingår i studien, ska berätta om den framstående femtioåriga kvinnans livssituation och om hennes olika engagemang som hon verkar i. Därpå följer urval av texter utifrån textmassans omfång. Texterna kommer att analyseras och kartläggas utifrån generella mönster som går att finna. Dessa ämnen, mönster eller spår, som kommer att finnas under rubriken *resultat* är; *utbildning*, *uppdrag* och *civilstånd*. Texterna är avskrivna från de hyllningstexter som finns i Göteborgs Veckotidning för åren 1945 till 1970. De nummer som artiklarna är hämtade ur är från mars, april och oktober. De finns i sin helhet bilagda efter källförteckningen, som bilaga 1.

Därpå redovisas den text som är relevant för rubrikerna; *utbildning*, *uppdrag* och *civilstånd*. Därpå följer en analys utifrån frågeställning och teoriansknytning och därefter sammanfattas hela uppsatsen. Den bild som är född ur ett mikroperspektiv av den femtioåriga kvinnan kan spegla bilden av den femtioåriga kvinnan i ett makroperspektiv.

Källmaterial

Det källmaterial som ingår i studien är hyllningstexter skrivna om kvinnor som fyller femtio år, hämtade under rubrikerna *familjenytt* eller *personnotiser* under åren 1945 – 1970, vilka är från en regional frikyrklig veckotidning, Göteborgs Veckotidning. Denna tidnings redaktion var kopplad till Göteborgs Posten, liberal och tidningen ägdes av en stiftelse, där en av medlemmarna var SMF. Denna stiftelse är sedan år 1977 upplöst. (Detta är mycket svårt att göra idag.)⁹

I Göteborgs föreningsarkiv förvaras denna tidning som gavs ut under åren 1893 – 1977. Antalet prenumeranter på tidningen har varierat men var under den tid som studien omfattar mellan sextusen och sjutusen stycken. Under de sista åren av tidningens levnad bytte den

---

⁹ Intervju, Rangela Kolback, oktober 2008.

namn till Västkustens Missionsblad och vid denna tid hade antalet prenumeranter minskat till ungefär tvåtusen stycken. Tidningen var spridd över landet men det största spridningsområdet var i huvudsak gamla Älvsborgs län och Bohuslän.¹⁰

SMF består av en mängd distrikt. Antalet på dessa har varierat under åren och ju närmare vi kommer i tid ju tydligare ses att det blivit färre men större distrikt. Som exempel kan nämnas att det år 1953 fanns sexton stycken och Älvsborgs län och Bohuslän var ett av dem.¹¹

Studien ska inriktas på just Göteborgs Veckotidnings spridningsområde. I detta område fanns det för studien både landsbygd, små städer och storstad. Detta innebär att verksamheten, och situationen för kvinnor förmodligen var varierad beroende på om den bedrevs på landsbygden, i en tätort eller i en större stad, med allt av variationer som olika boendeorter medförde. Älvsborgs län och Bohuslän av SMF hade tillsammans år 1953 ungefär 12 000 medlemmar, eller drygt 10 % av alla medlemmar som fanns i hela landet, vilket då utgjordes av drygt 102 000 medlemmar.¹² Älvsborgs län och Bohuslän med sina många och skiftande församlingar bör kunna representera ett tvärsnitt av missionsförsamlingar i landet. Göteborgs Veckotidning var också spridd utanför Älvsborgs län och Bohuslän, men den största delen av de prenumeranter som fanns, torde ha varit bosatta i regionen.

Den som författat och lämnat in texter till Göteborgs Veckotidning om en kvinna, där informationen bland annat ska innehålla att kvinnan fyller femtio år antas också vilja förmedla något som intresserar läsarna utöver detta, såsom; kvinnans nätverk, kvinnans eventuella uppdrag, nationellt eller regionalt, i olika organisationer, företrädesvis sådana med kristen anknytning, boendeort och församlingstillhörighet, utbildning/yrkesliv samt information om eventuell möjlighet att gratulera. Huruvida texten är skriven av en man eller kvinna eller saknar underskrift kommer inte att diskuteras. Men konstateras kan att den som författat texten på något sätt är initierad i SMF eller i annan kyrklig verksamhet. Anledningen att studien kommer att behandla den femtioåriga kvinnan är den, att oavsett kvinnans utbildning och yrkesval, antas att hon ha slutat upp att föda barn och då kunnat välja att återgå till arbete eller påbörjat en ny yrkesbana. Likaså att kvinnan är känd regionalt, i annat fall kan annonsering anses som inte nödvändig. Även tanken att kvinnan vid pass femtio års ålder oavsett civilstånd, antas ha eget boende, vilket också kan påverka hennes liv. Sammanfattningsvis är orsaken den att vid pass femtio års ålder antas att kvinnan då har rotat sig i sina olika kvinnoroller. Det förekommer inga hyllningstexter över kvinnor, inte heller

---

¹⁰ Intervju, Tomas Christoffersson, oktober 2008

¹¹ Larsson, Nicklasson, 1953, sid. 122

¹² Larsson, Nicklasson, 1953, sid. 122

över män i Göteborgs Veckotidning innan de fyller femtio år. Det gör det att den som skriver om kvinnan, presenterar henne med helt ny information för sammanhanget. Vilket skulle kunna betyda att den inte är plagierad eller omarbetad sedan tidigare högtidshyllningar. Det har visat sig att detta skett i tidningens hyllningstexter som speglar kvinnor och deras liv då de omnämns i annonser vid senare högtidstillfällen i livet.

Avgränsningar

Avgränsningar i tid för studien har gjorts utifrån att år 1945 började en ny tid i och med att andra världskriget i Europa upphörde och att tiden därefter präglades av återuppbyggningsarbete.¹³

För det svenska samhället och kyrkorna innebar efterkrigstiden stora förändringar. Politisk stabilitet och ekonomisk välfärd skapade helt nya levnadsförutsättningar för stora delar av befolkningen samtidigt som nya sociala problem uppstod i takt med urbaniseringen och ökade avstånden mellan människor.¹⁴

Valet av år 1970 motiveras med att studentrevolten år 1968 är över och att alternativa folkrörelser uppstått och att den ekonomiska tillväxt som pågått mattats av. Dessutom bildades år 1971 Sveriges Frikyrkoråds Samarbetsnämnd med uppgift att fördela det statliga bidrag som riksdagen beslutat om att införa. Här sker en förändring vad det gäller bidrag till föreningar och församlingar. Samtidigt omvandlas SMF:s ungdomsarbete i linje med internationella impulser men också i linje med de tankeströmningar som var för sin tid.¹⁵

Utvecklingen i andra länder har också givit viktiga impulser till SMF om omorientering. De internationella ekumeniska kontakterna, nya arbetsmetoder på missionsfälten och nya metoder för evangelisation och socialt arbete medverkade till att söka nya arbetsvägar.¹⁶

Urval

Då det visat sig att materialet är mycket omfångsrikt kommer studien att inrikta sig på hyllningstexter under tre av årets månader, mars, april och oktober för åren 1945 – 1970. Valet av just dessa månader beror på att de ligger under två olika årstider och därför kan spegla eventuella göromål som förekommer inom hem, arbetsliv och föreningsliv under olika årstider. Dessutom finns det möjlighet där det är möjligt, att följa upp artiklar om kvinnor då flera utgivningsnummer i följd studeras.

---

¹³ Frängsmyr, 2000, sid. 300

¹⁴ Andreasson, 2007, sid. 166

¹⁵ Andreasson, 2007, sid. 222

¹⁶ Andreasson, 2007, sid. 159 - 162

Totalt sett finns det under dessa månader 80 stycken hyllningstexter om framstående femtioåriga kvinnor. Övervägande många av dessa har en textmassa bestående av 25 till 50 ord. I dessa texter berättas kort och gott om namn, eventuell titel, yrke, adress, eventuellt namn på make, församlingstillhörighet och datum för högtidsdagen. Eftersom de inte lämnar så mycket information har de uteslutits ur studien. De antal hyllningstexter som består av en textmassa innehållande mellan 50 och 100 ord har uteslutits, eftersom det skulle bli för omfattande för studien. Totalt kommer 19 texter som speglar den framstående femtioåriga kvinnans liv att studeras, som publicerats i tidningen. Dessa texter är de som beskriver kvinnans liv med flest ord, etthundra och fler i tidningen. Författaren har utgått ifrån tidningstext som beskriver framstående kvinnors liv.

Huruvida den hyllningstext som studeras avspeglar verkligheten eller inte kan inte verifieras på annat sätt än att två av kvinnorna som ingår i studien, finns omnämnda på grund av yrkesval och kommittéengagemang i de böcker som utgör forskningsläget. Detta gäller ytterligare minst en kvinna men hennes hyllningstext finns inte med i studien, eftersom textmassan består av för få ord. Antas kan att eftersom det inte förekommit någon eller några dementier av innehållet i de annonser, under de månader, mars och april, under åren som studerats, har eventuella felaktigheter inte varit av den karaktären att det krävts dementier eller korrigeringar.

BAKGRUND, FORSKNINGSLÄGE

SVENSKA MISSIONSFÖRBUNDETS UPPKOMST OCH VERKSAMHET I SVERIGE

Under 1700 – 1800 talet växte det upp väckelserörelser i Europa och Amerika, sprungna ur de protestantiska miljöer som fanns, många enskilda människor kom genom sin kristna tro då att förändra sina levnadsmönster. Decennierna före 1800 – talets folkväckelse var präglade av en omfattande andlig och social folkväckelse i Sverige. Flera kristna rörelser bildades, bland andra Svenska Missionsförbundet, fortsättningsvis förkortat SMF, som ett alternativ till Svenska Kyrkan. SMF bildades ut Evangeliska Fosterlandsstiftelsen eftersom det bland ledarna i den organisationen fanns olika uppfattningar om bland annat försoningsläran och nattvardsfirande. Året då SMF bildades var 1878.¹⁷

Man byggde en verksamhet med missionshus, predikanter, liturgiska böcker, förkunnelse, nattvardsfirande och missionsverksamhet.¹⁸

Det nya med SMF var inte i första hand verksamhetens art eller metoder utan den starka allianstanken, den teologiska nyorienteringen och det starka engagemang för mission i Sverige och andra länder.¹⁹

Den yttre missionen bestod av verksamhet, mission, i Afrika och Asien.²⁰

För att verka som missionär fordrades det en viss utbildning, den kunde man få på missionsskolan i Kristinehamn och senare på missionsskolan i Lidingö, språk lästes sedan några månader i England innan resan till något annat land påbörjades.²¹

Den inre missionen, som bedrevs i Sverige, bestod i ett omfattande socialt arbete, såsom lokala insatser inom fattigvård, sjukvård och familjestöd. Även nykterhetsarbete, lägerverksamhet och sociala insatser av både församlingsmedlemmar och församlingssystrar bedrevs liksom satsningar på ungdomens fostran, bildningsverksamhet och kamp mot arbetslösheten. Rågången mellan socialt, diakonalt och pedagogiskt arbete var inte så tydlig utan man motiverade sitt sociala engagemang utifrån sin kristna tro. Satsningen på folkbildning och folkhögskolor var även det en del av det sociala arbetet att genom utbildning åstadkomma en lyftning av folket.²²

---

¹⁷ Andreasson, 2007, sid. 29

¹⁸ Andreasson, 2007, sid. 71

¹⁹ Andreasson, 2007, sid. 52

²⁰ Andreasson, 2007, sid. 74

²¹ Dahlén, Lindegärde, 2004 sid. 145

²² Andreasson, 2007, sid. 156

SMF:s bibelsyn och sättet att tolka bibeln och konsekvenser därav

Frågor om hur bibeln skulle läsas och tolkas diskuterades inom SMF då det bildades. Ledare inom samfundet hade vid ett möte år 1877 utarbetat ett förslag till församlingsordning och om Bibeln skrev man: "Församlingen erkänner gamla och nya testamentets heliga skrifter såsom enda regel för en kristens tro och lära samt högsta regel för hans vandel."

Inom SMF stod frågan mellan att tolka bibeln liberalt eller konservativt. Någon konstitution inom SMF antogs inte förrän år 1964. I dessa grundsatser, som då skrevs, sägs bland annat att "Svenska missionsförbundet betraktar den Heliga Skrift såsom enda rättesnöre för tron och dess tillämpning i lära och liv." Vidare att. "Inom denna ram råder frihet för den enskilde att under Andens ledning söka klarhet i läro- och tolkningsfrågor."²³

Detta betyder att den enskilda medlemmen rent formellt inte hade något annat rättesnöre än bibelns text att utveckla sin egen livsåskådning och livsstil ifrån. Vilket kan tolkas till att synen på kvinnans verksamhetsområden i missionsförsamlingarna kan skilja sig åt.

Detta sätt att tolka bibelns texter har ibland under årens lopp, varit ett problem inom SMF, eftersom det inte fanns någon formellt antagen bibelsyn tvangs ledarna att "stöta och blöta" denna fråga då den blev brinnande aktuell.²⁴

Vad det gäller frågan om kvinnliga pastorer som diskuterades livligt under åren 1940 – talet, och vid början av 1950 – talet uttalade sig en kommitté inom SMF som haft i uppgift att utreda frågan med följande text;

Det fanns "inga principiella hinder föreligga för att kvinnor avskiljas för pastorstjänst i församlingar inom Svenska missionsförbundet, varför kommittén föreslår att kvinnor, som ha för kallet lämpliga kvalifikationer, mottages vid Missionsskolan även för utbildning till pastorstjänst och att de rekommenderas och avskiljas efter samma grunder som manliga pastorer."²⁵

Förslaget skickades senare på remiss, och till dess då det skulle fattas beslut i frågan hade texten ändrats till ett meddelande som här under följer;

"Missionsstyrelsen har funnit, att det inte är möjligt att nå full enighet om huruvida Nya Testamentets utsagor skola anses utgöra hinder för anställandet av kvinnor såsom församlingsföreståndare. Under dessa förhållanden vid Styrelsen hänvisa till att enligt Missionsförbundets konstitution varje församling själv har att avgöra sin ställning till frågan om kvinnan som församlingsföreståndare. I den mån det visar sig föreligga behov, bör därför också Svenska Missionsförbundet i vanlig ordning låta även kvinnor få möjlighet till

---

²³ Dahlén, 1999, sid. 15

²⁴ Andreasson, 2007, sid.

²⁵ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 204

utbildning vid Missionsskolan, och de kvinnliga pastorerna böra i vanlig ordning uppföras på listan över ordinarie pastorer.”²⁶

Detta uttalande låg sedan till grund för kommande beslut i frågan om kvinnliga pastorer.²⁷

Under SMF:s generalkonferens år 1950, beslutades det att kvinnor var välkomna som pastorer och några år senare, år 1958 öppnade Svenska Kyrkan prästämbetet för kvinnor. Detta kan tolkas som att SMF hade en mer praktisk syn på kvinnors tillträde i predikstolen snarare än en teologisk fråga eftersom kvinnor spelade en central roll redan i den tidiga väckelsen under 1800 – talet.²⁸

Kvinnor och utbildning inom SMF

Kvinnor i SMF som var intresserade av att utbilda sig inom organisationen var hänvisade till diakonal verksamhet. Redan år 1876 hade en utbildning för bibelkvinnor och missionärer startats i Stockholm, där utbildades även missionärer. Med tiden förändrades utbildningen, i takt med att det ställdes nya krav på att församlingarna skulle hjälpa sjuka, fattiga och lidande människor.²⁹

Utbildningen av församlingssystrar, vars huvudsakliga verksamhet bestod i att möta de behov som fattiga och sjuka människor hade, kom senare att förlängas till sex månader.³⁰

Flickor och kvinnor inom SMF:s ungdomsförbund

År 1910 bildades SMF:s ungdomsförbund, SMU och arbetet växte snabbt de första åren.³¹

Långt innan hade det startats ungdomsföreningar på de lokala planen runt om i landet, dessa kallades för ynglinga- och jungfruföreningar och det hänvisas till dessa i samband med Svenska Baptist och Alliansmissionens ungdomsförbund. Den verksamhet som bedrevs utöver handarbete, var samtal som byggde på frågor som ungdomarna hade kring livet och den kristna tron.³²

I Bodens kristliga ungdomsförening som bildades år 1902 fick flickorna delta på samma villkor som pojkarna, de förde protokoll och var ledare för verksamheten. Deltagandet innebar

---

²⁶ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 204

²⁷ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 204

²⁸ [www.sandaren](http://www.sandaren.se) 081008

²⁹ Andreasson, 2007, sid. 100 - 101

³⁰ Andreasson, 2007, sid.129

³¹ Andreasson, 2007, sid. 104

³² Andreasson, 2007, sid. 274

en fostran i demokrati, där inte minst kvinnorna såg behoven i samfundet och de producerade översättningar och sånger.³³

Söndagsskolan

Söndagsskolan som bedrevs i de flesta kyrkor i landet hade tidigt varit av ekumeniskt intresse och förutom samlingar ingick också utfärder, fester och uppvaktningar av barnen. Söndagsskolan leddes av missionsförsamlingen och ofta var det kvinnor som var lärare och ledare.³⁴

Under 1920 – talet samlades det ca 125 000 barn inom SMF:s söndagsskola, och mer än 10 000 personer var involverade som lärare. I landet beräknas det att knappt 400 000 barn under denna period var söndagsskolebarn.³⁵ Fram till slutet av 1950 – talet var det bortåt 100 000 barn som deltog i SMF:s söndagsskolor. Från 1960 – talet har elevantalet stadigt minskat och i slutet av 1990 – talet var det nere på ungefär 10 000 stycken.³⁶

SMF efter första världskriget

Under 1920 – talet gjordes det en rad satsningar på att främja utbildning på olika nivåer. Utbildning sågs som den kanske viktigaste satsningen för att förbättra folkets sociala förhållanden, om det så gällde folkbildning, akademiska studier eller praktisk yrkesutbildning. Satsningar på folkhögskolor gjordes på bred front inom svensk frikyrklighet under 1920 – talet.³⁷

Så småningom erbjöds det också scoutverksamhet, eftersom lärarna upplevde att det var svårt att engagera de äldre pojkarna. År 1931 startade VP, våra pojkar, först i Stockholm. Några år senare, år 1936 startade VF, våra flickor.³⁸

I Sverige under denna tid bestod missionen ofta av socialt arbete. Rågången mellan socialt diakonalt och pedagogiskt arbete var inte så tydlig utan man motiverade sitt sociala engagemang utifrån sin kristna tro. De lokala insatserna kunde vara sjukvård, fattigvård och familjestöd, nykterhetsarbete, lägerverksamhet och sociala insatser av både församlingsmedlemmar och församlingssystrar. Även satsningar på ungdomens fostran, bildningsverksamhet och kamp mot arbetslöshet bedrevs.³⁹

---

³³ Andreasson, 2007, sid. 90

³⁴ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid.187

³⁵ Andreasson, 2007, sid. 132

³⁶ Andreasson, 2007, sid. 191

³⁷ Andreasson, 2007, sid. 124

³⁸ Andreasson, 2007, sid. 155

³⁹ Andreasson 2007, sid. 156

Verksamheter inom SMF efter andra världskriget

Under efterkrigstiden minskade den traditionellt ideella missionsverksamheten. Däremot kom den statsunderstödda biståndsverksamheten att öka.⁴⁰

Genom SMF:s medlemskap i Kyrkornas Världsråd öppnades nya perspektiv på det egna sammanhanget, missionsverksamheten och den ekumeniska förpliktelsen. En viktig förändring var att SMF började med nya pedagogiska arbetsmetoder främst inom ungdomsarbetet. Inflyttningen till de större städerna, som i mångt och mycket berodde på att unga människor sökte sig till studier och arbete på andra orter, skapade förutsättningar för nysatsningar i förorter och sovstäder. Helt naturligt kom församlingarna på de mindre orterna att märka av denna förskjutning av verksamhet.⁴¹

År 1951 fick Sverige en ny religionslagstiftning. Detta resulterade i att pastorer i SMF fick rättigheter och skyldigheter som tidigare präster i Svenska Kyrkan haft, såsom rätt att förrätta vigslar med civilrättslig status och befrielse från vittnesplikt, under förutsättning att det som sagt uttalats under bikt. Den enskilde medlemmen kunde nu vara dubbelansluten till både Svenska kyrkan och SMF, den enskilde personen kunde också välja att utträda ur Svenska Kyrkan, utan att tvingas inträda i annat samfund.⁴²

Kvinnliga medlemmar inom SMF

SMF har många likheter med nykterhets- och arbetarrörelsen i Sverige, särskilt då det gäller arbetssätt och organisation. De lokala sammanslutningarna oavsett folkrörelse, har samverkat i rikstäckande organisationer, för att bättre kunna hävda sina intressen. Det var inte ovanligt att samma personer var aktiva i två eller flera av folkrörelserna.⁴³

Medlemsantalet växte snabbt i SMF, redan år 1890, var det över 40 000 medlemmar i samfundet. Från mitten av 1920 – talet och fram till andra världskriget nådde SMF sitt högsta antal medlemmar i landet, ca 110 000, därefter har medlemsantalet mattats av och år 1970 hade samfundet ca 80 000 medlemmar, år 2000 är siffran ca 65 000.⁴⁴

År 1948 aktualiseras könsfördelningen av de medlemmar som då finns inom SMF. Ungefär 70 000 utav de dryga 100 000 medlemmarna utgörs av kvinnor.⁴⁵

---

⁴⁰ Andreasson, 2007, sid. 223

⁴¹ Andreasson, 2007, sid. 201

⁴² Andreasson, 2007, sid. 166 - 167

⁴³ Andreasson, 2007, sid. 69

⁴⁴ Andreasson, 2007, sid. 141

⁴⁵ Larsson, Nicklasson, 1948, sid.17

KVINNORÖRELSEN I SVERIGE

När det äldre samhällets idéer om vem som fick göra vad och var, övergavs för nya näringsfriheter år 1864 i Sverige, startade en diskurs om genus, framförallt för kvinnorna.⁴⁶

I och med att Sverige genomgick genomgripande sociala förändringar då landet förvandlades från jordbrukarland till industrisamhälle, förändrades levnadsvillkoren och allt fler kom i åtnjutande av studier och utbildning, detta gällde även för flickor. Förutsättningarna var bättre i städerna och svårare på landsbygden, men successivt kom de att söka sig till folkhögskolornas kurser för allmän medborgerlig bildning, framför allt sköterske- och lärarutbildningar och så småningom även till akademiska studier. Ett nytt samhällsområde skulle erövrats och därvid behövde de unga kvinnorna stöd. Det gamla auktoritära familjemönstret bröts sönder för att ersättas av ett mer demokratiskt. En sådan förändring bäddade för konflikter. Allt eftersom kvinnornas tjänster togs i anspråk utanför hemmet förändrades arbetsfördelningen och samspelet i familjen. Något som lätt kunde skapa slitningar makarna emellan och gentemot barnen. Det gamla samhällets nedärvda värderingar skulle anpassas till en ny tid.⁴⁷

På flera platser i landet startade kvinnoaktiviteter kvinnoklubbar, en sådan var Årstaklubben, strax utanför Stockholm, där möttes kvinnoaktivisterna och lyssnade på föredrag. Propagandafilmer gjordes och visades upp, för att framhäva kvinnors medborgerliga rättigheter som viktiga för nationens bästa. I många politiska sammanhang spelar det större roll vem som säger något och hur det sägs. Det är exempelvis viktigt att rätt person med rätt kön framför innehållet i ett budskap på rätt sätt för att man ska få gehör för sina argument.⁴⁸

SMF:s Kvinnoråd

År 1936 bildades det inom SMF en kvinnokommitté, senare ändrat till SMF:s Kvinnoråd, vars uppgift vara att inspirera kvinnor till kristet ansvarstagande i hem församling och samhälle. Det var en målsättning som låg i tiden.⁴⁹

I en artikel som ingick i minnesskriften *I striden vid trossen* fanns följande text att läsa, texten var författad av Kvinnorådet.

”Tankar om att det i väckelsens historia har många gånger predikanternas och kolportörernas stora betydelse betonats. Man kanske också har förstått, vilken makt det skrivna ordet utgjort,

---

⁴⁶ Hirdman, 2001, sid. 109

⁴⁷ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 187

⁴⁸ Florin, Kvarnström, 2001, sid. 192 - 194

⁴⁹ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 200

nå nya sanningar skulle predikas. Men att många kvinnor genom ett omfattande författarskap stått medansvariga i väckelsens gärning, det har inte alltid beaktats.”⁵⁰

Kvinnors insatser i församlingslivet hade länge varit begränsade till att vara söndagsskollärare, sy ihop missionsmedel med hjälp av underbetalda handarbeten och koka kaffe. Kvinnor hade länge diskuterat sitt engagemang i församlingar, och nu fanns det ett forum att mötas i och diskutera vidare.

Frågor om det arbete som kvinnor tidigare gjort i samfundet, ansågs ha hamnat i skymundan. En av Kommitténs medlemmar, Greta Bredberg, skrev en artikel i SMF:s rikstidning, Svensk Veckotidning, om orsakerna till kvinnornas begränsade utrymme i församlingsarbetet inte bara ger kvinnovärldens isolering som bakgrund till detta, utan också den kristna församlingens princip, som under långa stunder utestängde de kvinnliga församlingsmedlemmarna från likställighet med de manliga. Detta exemplifierades med följande paragraf ur en församlings stadgar; ”All föreningsverksamhet ledes och övervakas av en styrelse bestående av högst 12 av föreningens manliga medlemmar.” Vidare skrevs att det fanns missionsföreningar som beviljat en gift kvinna inträde först sedan hon fått sin mans tillåtelse till detta steg.⁵¹

Det fanns redan inom baptist och metodister ett väl organiserat kvinnoarbete i Sverige, inspirerat från systerkyrkor i andra länder.

För att nå ut till kvinnor fanns möjligheten att kanalisera verksamheten genom syföreningarna, som såg som sin främsta uppgift att samla in medel till missionen genom att sälja sina egenhändigt tillverkade handarbeten på missionsauktioner. Denna arbetsform var även viktig ur gemenskapssynpunkt. Det dracks kaffe och möjligheten till att språkas vid och bygga en god gemenskap fanns. Vem som helst var välkommen, och inte så få kvinnor har den vägen hittat in i församlingen. På sina ställen var ”församlingsgubbarna” lite misstänksamma mot ”skvallret” på symötena, men så blev högläsning en viktig del i symötesordningen.

Här såg Kvinnorådet sin möjlighet att ge ett rikare liv åt symötena och samtidigt stimulera kvinnorna till bredare insatser i församlingsliv och samhälle.

Ett annat sätt att nå ut till kvinnor var att inbjuda till samlingar på någon folkhögskola eller konferensgård. Många av dem som kom att delta, var lärarinnor och sjuksköterskor, de hade råd och lagstadgad semester. Andra deltagare var ensamstående och hade inga familjehänsyn att ta. En del av deltagarna var hemmafruar som fått planera både ekonomi och arbete för att få

---

⁵⁰ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 187 - 188

⁵¹ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 201- 202

möjlighet att delta. Många av deltagarna på dessa möten hade behov av att få tala med någon utomstående om personliga frågor eftersom de hade en isolerad tillvaro där hemma.

Frågor som diskuterades var hur kvinnors situation i en församlingsgemenskap med dubbelt så många kvinnor som män såg ut, då grundinställningen var den att det inte var lämpligt att gifta sig utanför ”de kristna leden”.

Kvinnor som deltog i Kvinnorådets möten hade tilldelats skiftande arbetsuppgifter, och på så vis tränades de i olika uppgifter. Så småningom utvecklades sig ett slags kollektivt ledarskap på mötena. I dagsprogrammet fanns utrymme för kvinnor till teologisk bearbetning av den egna gudserfarenheten och att tolka bibelns texter i ett praktiskt kvinnoperspektiv.

Vid dessa nationella träffar, diskuterades ofta familjerelationer, förhållanden barn förälder liksom förhållanden makarna mellan, liksom ensamhet och gemenskap.

På 1950 –talet fanns det endast ett fåtal kvinnliga församlingsordförande i SMF. Det var fortfarande glest med kvinnliga medlemmar i församlingsstyrelserna. I söndagsskolan och i ungdomsarbetet sökte man gärna hjälp från kvinnosidan. Köksregionen och omvårdnad av ungdomen var kvinnornas revir, styrelser och beslutsfattande, i stort sett männens. För att våga satsa på nya uppgifter krävdes mod och självförtroende, men också stöd och uppmuntran.

En kategori som Kvinnorådet uppmärksammade var de kvinnor som var gifta med pastorer, de så kallade pastorsfruarna. Ytterst få av dem var yrkesverksamma, men alla var medvetna om församlingens förhoppningar om deras aktiva insatser i församlingsarbetet, och det kunde kännas tungt. Mannens arbetstider inkräktade i familjelivet, ekonomin var långt ifrån lysande, och så denna ständiga utsatthet för församlingens uppmärksamhet som kunde vara besvärande, inte minst för barnen. På sina håll i landet hade SMF börjat med särskilda pastorsfrudagar, vilket hade slagit väl ut.⁵²

Kvinnorådet drev sin verksamhet fram till år 1974. Under 1960 – talet blev det allt färre deltagare på de nationella mötena, vilket kan bero på att det centralt i landet uppmuntrats till att starta Kvinnoråd i de olika distrikten som fanns. Det kan också bero på att det vuxit upp en ny generation kvinnor, som funnit sig bättre till rätta i den samhällsomdaning som ägt rum under 1900 – talet. År 1969 hölls det sista nationella sommarmötet och år 1974 då verksamheten lades ner lämnade Kvinnorådet en skrivelse till SMF:s samhällsutskott med följande text;

---

⁵² Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 192

”Förhållandet är ju inte så att vi inom SMF lever i full jämlikhet mellan könen i och med att vi inte har någon speciell kvinnorörelse. För närvarande är frågan om hur vi ska kunna medvetandegöra våra kvinnogrupper olöst. ”Vi lever i en falsk tro, om vi tror att allt är väl, om vi får in fler kvinnor i missionsstyrelsen.”⁵³

Två huvudlinjer var utmärkande för SMF:s Kvinnoråd, den ena var att stödja och uppmuntra grupper av kvinnor och kvinnor i allmänhet i en tid av påfrestande omvälvningar i församlings- och samhällsliv. Såsom att aktualisera problematiken kring relationen man och kvinna i samfundet. Den andra linjen var att ”kvinnorna inte ensamma kan lösa alla frågor kring man- kvinnarelationen lika litet som det är möjligt för männen allena.”⁵⁴

Kvinnor i ledande ställning

Då samfundet bildades fanns det inga kvinnor med i den grupp som grundade SMF. Det dröjde länge, inte förrän år 1938, då valdes den första kvinnan in i missionsstyrelsen, som suppleant och år 1944 invaldes den första ordinarie kvinnliga styrelseledamoten.⁵⁵

Vid 1950 – talets början var det fortfarande ovanligt med kvinnor i SMF styrelser och det fanns endast ett fåtal kvinnliga församlingsordförande. ”Det gamla agrarsamhällets värderingar av manligt och kvinnligt var seglivade, köksregionen och omvårdnad av ungdomen var kvinnornas revir, styrelser och beslutsfattande i stort sett männens.”⁵⁶

Kvinnors engagemang i regering vid denna tid, var inte heller så stort, endast en kvinna satt i regeringen, Ulla Lindström, hon pläderade år 1957 för en utökad kvinnorepresentation i där. Ett argument var att hon utifrån det faktum att proportionellt sett till de socialdemokratiska kvinnornas riksdagsrepresentation på 13 % skulle två av de 16 regeringsmedlemmarna kunna vara kvinnor.⁵⁷

FLICKOR, KVINNOR OCH DEN SVENSKA SKOLAN

Familjen och kamratkretsen tillsammans med skolan är de komponenter som är viktiga för att ett samhälle med dess traditioner ska kunna leva vidare.⁵⁸

Under 1800 –talet påbörjades ett riksomfattande skolsystem att byggas upp i Sverige, för både pojkar och flickor, men kvinnor var under 1800 – talet utestängda från teoretisk utbildning, från statusfyllda yrken, från parlament, fackföreningar och kulturella institutioner. En gift

---

⁵³ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 206

⁵⁴ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 207

⁵⁵ Dahlén, 1999, sid. 18

⁵⁶ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 192

⁵⁷ Florin, Kvarnström, 2002, sid. 230

⁵⁸ Hartman, 2005, sid. 11

kvinnor hade svårast att bli en självständig individ med en direktrelation till staten. Ända in på 1900 – talet blev hon betraktad som ett bihang till maken. Hon kunde inte skriva kontrakt, och hon kunde inte rösta. Hon hade sexuella skyldigheter gentemot sin make, fick inte egen motbok och blev inte beskattad som individ. Denna ojämna maktbalans könen mellan och inom respektive kön avspeglar sig således både i lagarna och i medborgarskapets praktik.⁵⁹

Under slutet av 1800 – talet skedde en förändring i den lärda skolan, en samtidsanpassning skedde genom att de klassiska språken fick ge något vika för att skapa utrymme för mer naturvetenskapliga ämnen. Tidigare åtskiljda skolnivåer sammanfördes till ett läroverk och sambandet med universiteten stärktes. I dessa skolformer var det pojkar som var elever och studenter.⁶⁰

Inte förrän år 1927 började flickor att släppas in i läroverken och på många ställen i landet, långt senare än så, vilket måste ha inneburit att flickor långt senare än pojkar, fick möjlighet till den utbildning som många pojkar sett som självklar.⁶¹

I landets folkskolor undervisades barnen först i småskolan, därefter i folkskolan och i takt med att småskollans karaktär av nybörjarstadium förstärktes, kom småskolutbildningen också att få en sådan prägel. Redan tidigt minskade antalet män i småskolan kraftigt och småskolläroverken varierade stort under 1890 – talet, från en termin till tre terminer.

Efter hand blev den tvåårig på folkskolans grund, och senare höjdes inträdeskraven. År 1931 förstatligades utbildningen och detta kan ses som att den då fått samma vikt som folkskolläroverken.⁶²

Många kvinnor med rötter inom SMF verkade som lärarinnor och undervisade.⁶³

Under 1930 – talet var det mer än 500 000 elever inskrivna vid landets folkskolor och endast ett fåtal av landets barn som gick i någon högre skola, vilket gjorde dem till en exklusiv grupp i samhället. Flickorna kom under denna tid alltmer att söka sig högre upp i skolsystemet, speciellt till de lägre frivilliga skolorna, ungefär 60 % av dem som läste vid landets högre folkskolor var flickor. I gymnasievärlden var det endast 15 % som var flickor och i den världen utgjorde de en minoritet.

Skolvärlden var länge dualistisk, med den kommunala folkskolan vid den ena sidan och det statliga läroverket vid den andra sidan. Men under 1900 – talet växte det upp ett flertal skolor mellan dessa skolor. En ny variant av realskola inrättades år 1933, den praktiska

---

⁵⁹ Florin, Kvarnström, 2001, sid. 17 - 18

⁶⁰ Hartman, 2005, sid. 35

⁶¹ Hartman, 2005, sid. 36

⁶² Hartman, 2005, sid. 102

⁶³ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 188

mellanskolan, den byggde på sexårig folkskola och hade tre praktiskt inriktade linjer: handels, teknisk och huslig linje.

Då andra världskriget var slut fanns det åter resurser att utveckla skolan. Skolan var viktig, den sågs som ett instrument för samhällsutvecklingen, ”en spjutspets för framtiden”.

Det dröjde ända till år 1962 innan de båda utbildningsvägarna förenades i en grundläggande gemensam skolplan, realskolan, flickskolan och folkskolan skulle ersättas med grundskolan.⁶⁴

---

⁶⁴ Hartman, 2005, sid. 122

RESULTAT

Här under redovisas de femtioåriga kvinnorna i bokstavsordning, som ingått i studien utifrån utbildning, yrkesliv, uppdrag och civilstånd.

Alfhild avlade folkskolläraryxamen i Skara, vid 23 års ålder. Därefter tjänstgjorde hon i Göteborg, Stora Mellby och Göta innan hon flyttade till Trollhättan, vid 36 års ålder. Vi pass 50 år tjänstgör hon ännu på Strömslunds skola. Edit är engagerad i en Familjerådgivningsbyrå. Den startade då Alfhild var 46 år. I vilken omfattning hon har sitt engagemang där framkommer inte. I texten nämns att Alfhild gör ”värdefulla insatser bland annat som medlem av församlingsrådet”. Hon har också ägnat sina krafter åt Vita Bandet och Förbundet Kristna Seminarister och Lärare. I texten omnämns Alfhild som fru.

Anna-Lisa presenteras som missionär och är utsänd av Saronförsamlingen i Göteborg till Örebromissionens fält. Hon är verksam i Berbérati i Franska Ekvatorialafrika och påbörjade sin tredje verksamhetsperiod då hon var 49 år. Det framkommer inget om Anna-Lisa har några uppdrag eller är engagerad i någon verksamhet utöver verksamheten som missionär. Konstateras kan att Anna-Lisa är gift med en missionär som tillsammans med henne, också är i Afrika.

Berta presenteras som översköterska. Berta kom som 42 åring till Alingsås Lasarett, där hon den mesta tiden tjänstgjort på lasarettets vårdhem ”där hon ständigt är i verksamhet”. Innan Berta började denna tjänst hade hon ”fyllt en församlingstjänarinnas stora och välsignade uppgift inom missionsförsamlingen” i Kristinehamn. Vad detta innebär framkommer inte. Texten redovisar inga uppdrag som Berta skulle kunna vara engagerad i, inte heller framkommer det ifall Berta är gift.

Ebba genomgick Fröbelinstitutet och därefter Nordenfeldtska seminariet, där hon avlade handarbetsexamen. Därefter anställdes Ebba vid 23 års ålder som slöjdlärarinna i Ljungskile, på Västkustens ungdomsskola, där hon fortfarande är i tjänst. Hon har även undervisat i som sånglärarinna på skolan, innan det krävdes en hel lärarkraft. I texten framhålls att hon under ”en lång följd av år har gjort en uppskattad insats”. Hon är föreståndarinna för söndagsskolan i Ljungskile missionsförsamling. Hon ”gör en god insats i ortens KFUK, där hon är sekreterare.” I texten omnämns Ebba som fröken.

Edit utbildade sig vid Eksjö småskolläraryrkesseminarium och därefter studerade hon vid Svenska Alliansmissionens bibelinstitut och senare vid Kina Inland missionens missionärsskola i London.

Efter det att Edit utbildat sig till småskollärarinna arbetade hon en tid som lärare och därefter började hon, vid 26 års ålder, att läsa vid ett bibelinstitut innan hon fortsatte sina studier i London för att sedan åka till Saratsi, i Kina för att jobba som missionär, i texten omnämns hon som *kinamissionär*. Vid femtio års ålder är Edit hemma för att fira födelsedag, om Edit har för avsikt att återvända till Kina för fortsatt verksamhet är oklart, likaså vem uppdragsgivaren är, endast att det är en lokal ”missionsgrupp i Göteborg”.

Huruvida Edit har några uppdrag i form av föreningsuppdrag framkommer inte i texten.

I texten omnämns Edit som fröken.

Elin som vid sidan av de dagliga bestyren i hemmet, arbetar i mejeriets butik i Nol, arbetade som ung på en annan ort än där hon nu bor. Förmodas kan att författaren menar att Elin yrkesarbetade. Hur länge Elin har arbetat i mejeributiken eller vilken typ av arbete Elin hade innan hon gifte sig är oklart. Elin är sekreterare i den församling hon tillhör. I texten omnämns att; ”sången och musiken och framförallt söndagsskolan ligger jubilaren varmt om hjärtat”. Antas kan att Elin på något sätt är engagerad med detta.

Erna flyttade som ung från Göteborg till Fly. Hon gifte sig med en handlare. Huruvida Erna förvärvsarbetar eller ej framkommer inte i textmassan, sammalunda gäller utbildning. I texten framhålls att Erna ”utfört ett mycket betydelsefullt arbete i församlingens tjänst, bland annat som ordförande i syföreningen och i församlingens fest kommitté.” Det är oklart ifall Erna fortfarande innehar dessa uppdrag.

Gertrud genomgick realskola i Borlänge och utbildade sig vid småskoleseminariet i Falun, därpå tjänstgjorde hon som 21 årig lärare, vid HKH Prins Carls skola på Gålö utanför Stockholm. Efter det började Gertrud ”vid Stockholms folkskolor”, där hon tjänstgjorde tills att hon var 28 år, då gifte hon sig med en pastor. Sedan flyttade de till Gävle och därefter till Göteborg där hon åter vid 33 års ålder började arbeta som lärare, vilket hon alltså gör. I texten nämns att hon i 17 år varit verksam i Smyrnoförsamlingens blandade kör.

Greta hade i sin ungdom studerat konst och litteraturhistoria på högskolan i Göteborg. Dessa ämnen har ”alltsedan dess präglat hennes livsintressen, inte minst konsten och konstkritiken”. Här framkommer inte om Greta på något vis är yrkesverksam, men tolkas kan att Greta brukar sina kunskaper från högskoletiden som intressen. Greta har varit ordförande i Missionsförbundets Kvinnokommitté, där hon ”gjort en uppskattad insats”. Hon är också ledamot av kristna samarbetskommittén och hon har varit sakkunnig i utredningen om kvinnliga präster. Hon har ”i mer än ett kvarts sekel bott på Lidingöskolan tillsammans med sin make...” Detta säger att Greta förmodligen gifte sig vid 24 års ålder.

Ingegerd är född i Säffle och är gift med en man som tituleras representant. Eventuellt förvärvsarbete är oklart. Ingegerd innehar posten som söndagsskolelärare, hon har också gjort goda insatser i församlingens syförening. Dessutom är hon ledamot i stadens barnavårdsnämnd och engagerad i Folkpartiets kvinnogrupp.

Karin skaffade sig i unga år en handels och kontorsutbildning. Vid 30 års ålder åkte hon till Kongo för att arbeta som kontorist och efter första perioden åkte ut hon som missionär och vid 50 års ålder är hon hemma på en av sina viloperioder. Hennes arbetsuppgifter är att främst svara för räkenskaper, finanser och instruera om bokföring ute i församlingarna. Huruvida Karin har några uppdrag i föreningar eller kommittéer framkommer inte i texten, inte heller ifall Karin är gift.

Lisa gifte sig vid 24 års ålder med en pastor. Eventuella utbildningar och yrkesverksamhet innan äktenskapet, framkommer inte i texten, inte heller om Lisa haft några uppdrag eller engagemang. Däremot omnämns att; ”en stor barnskara har växt upp i hemmet...många äro de predikanter och övriga som under årens lopp gästade det goda hemmet. Vidare står att ”bakom detta ligger ett troget och självupoffrande arbete...”

Lydia är husmor på Libanons Soldathem, Kviberg i Göteborg. Det berättas att Lydia ”efter slutade skolstudier hade hon anställning i tio år som telefonist i Uddevalla.” Vid pass 33 års ålder då hon gifte sig med en soldathemsföreståndare från Eksjö flyttade hon dit och ”verkade som husmor i soldathemmet där”, tills hon var 48 år. Då flyttar hon ”jämte sin make” till Göteborg, för att arbeta som husmor på Libanons Soldathem. Om Lydia står att; ”Fru Oltéus är en nobel, försynt person, som med god omvårdnad och omtanke sköter sin ofta ansträngande och maktpåliggande uppgift som husmor.” Fortsättningsvis att; ”Hon söker på allt sätt göra så hemtrevligt som möjligt för soldaterna och är därför av dessa omtyckt och uppskattad, vilket tagit sig uttryck på olika sätt”. Hur Lydia tillägnat sig lämpliga kvalifikationer för arbetet som husmor på ett soldathem framkommer inte i texten. Eventuella engagemang och uppdrag utanför soldathemmet redovisas inte i texten.

Majken utbildade sig till sjuksköterska i Göteborg, arbetade på Sahlgrenska sjukhuset, i Varberg och i Uppsala. Då Majken var 31 år for hon till Amerika och studerade på Loyola University. Därefter arbetade hon som privatsköterska i USA och vid 37 års ålder påbörjade hon en kontakt i Altenhof i Ekernförde, som ledde till att hon startade understödsorganisationen Refugee Children Inc., som drevs i nära samarbete med ett barnhem för flyktingbarn. Tillsammans med en pastor Schreiber stod Majken för ledningen för stiftelsen ”vars arbete vuxit i omfattning och effektivitet så att det i dag är ett av de bästa i sitt slag, som även från statligt håll uppmärksammas”. ”Genom hennes resor och möten förnämligast i USA och Sverige möjliggjordes byggandet av ungdomshemmen så att även äldre barn kunde få hjälp med skolgång och utbildning”. Närmast i tid låg att bygga ett sjukhus för stiftelsens barn och ungdomar. I artikeln ställdes följande påstående/fråga; ”Det är en lika nödvändig som behjärtansvärd sak och kanske är det flera som genom en gåva till denna sak vill glädja dagens jubilar?” Därpå följer postgironummer och namn på stiftelsen, men också en inbjudan till samling på en adress som alla vänner till Majken inbjuds till. Eventuella uppdrag i föreningar eller kommittéer som Majken skulle vara engagerad i framkommer inte i texten. Detta gäller även i frågan om civilstånd.

Pepita som är född i Finland, är gift med en präst och bodde då annonsen skrevs i Göteborgsområdet. Eventuell utbildning eller yrkesverksamhet är oklar. I texten omnämns att ”hon har många strängar på sin lyra och har med sin sång och musik glatt både äldre och yngre”. I vilken form detta skett framgår inte. Men antas kan att hon är engagerad inom kyrkan med denna verksamhet. Pepita har ”för några år sedan avlagt skepparexamen” och vid seglarläger på Västkusten arrangerat av Göteborgsmetodisterna har hon agerat flickchef.

Rut J presenteras som missionär. Hon gratuleras av representanter från Svenska Alliansmissionen med flera, detta kan tolkas som att hon tjänstgör för dem. Engagemang och uppdrag som Rut J skulle kunna vara engagerad i framkommer inte i texten, detta gäller även i vilket civilstånd Rut J lever.

Rut L är femtio år vad gäller uppdrag så menar författaren att Ruts ”arbetsförmåga och initiativrikedom tagits väl i anspråk.” Hon är bland annat ledare för kvällssyfoöreningen som fyller en stor uppgift både som gemenskapsform och som ekonomisk faktor. Dessutom framhålls i texten att Rut L ”har rika tillfällen” att främja församlingens arbete. Hon är gift med församlingsordföranden. I texten framhålls också att Rut L är ekumeniskt intresserad och att hon är vice ordförande i Kristna Kvinnors Samarbeteskommitté i staden. Rut L är också nämndeman vid Rådhusrätten och invald i ett flertal kommittéer.

Signe studerade på ABF:s aftonkurser och senare, då hon var 29 år, på två evangelistkurser i Värmland. Därpå tillträdde Signe sin första pastorstjänst vid 33 års ålder. Vid pass femtio års ålder tjänstgör Signe i sin sjätte församling. Om Signe berättas det att hon ”är utrustad med en väl dokumenterad och fängslande predikogåva som av missionsledarna tidigt uppmärksammades”. I texten framgår det att ”diskussionens vågor gått skyhöga kring kvinnliga präster och pastorer.” Det framhålls i texten att Signes församlingsmedlemmar ”storögt fått bevittna, vad en kvinna med kunnighet och med sinne för hemtrevnad och trivsel också i församlingens hem och helgedom förmått locka fram”.

Signe framställs i texten som ”den idoge pionjären som kvinnlig pastor på missionsförbundets vida fält... som på sin högtidsdag få mottaga många bevis för tacksamhet och uppskattning av ett i kärlek och hängivelse utfört fört församlingsarbete.” Dessutom framhålls i artikeln att Signe på grund av ”den trons vila i Gud, den lugna tillförsikt som satt sin prägel på hela hennes missionsinsats skänkt henne en sällsam handlingskraft.” Det omnämns inte i texten ifall Signe har några uppdrag i någon förening. Det framkommer inte heller ifall hon är gift eller ej.

Vivi berättas det om i texten att hon är fru och församlingens organist och körledare.

Under förmiddagen själva högtidsdagen, gratulerades hon av ”en stor samling gratulanter tillsammans med den egna familjen”. De som räknas upp med namn är; skeppare Henry Mattsson som talade för församlingen tillsammans med församlingens pastor, Sture Wessbo. För missionsförsamlingens kör talade exportör Torsten Häller. Modern till Vivi Stranne – Olsson har skrivit en födelsedagshälsning till sin dotter men eftersom hon avlidit strax före sin dotters bemarkelsedag läses talet upp av en anförvant.

I texten framställs Vivi som plikttrogen eftersom hon samma dag som hon firar sin femtioårsdag även verkar som organist i församlingen. Detta beskrivs som hedersamt.

DISKUSSION ANALYS

Här under diskuteras kvinnorna utifrån rubrikerna; *utbildning/yrkesliv, engagemang och uppdrag i och utanför den kyrkliga verksamheten, civilstånd, kvinnan som flyttar, kvinnan som mamma, vid kvinnans sida och kvinnans egenskaper.*

Flertalet av de kvinnor som omnämns i studien är starkt engagerade i SMF:s, eller annan frikyrkoenhet, de allra flesta, genom egna engagemang och i några fall, indirekt, genom sin makes. Ett flertal av kvinnorna var engagerade i verksamheter som sträcker sig utanför landets gränser.

Här nedan kommer spåren utbildning, yrkesliv, uppdrag och civilstånd att analyseras och diskuteras.

Kvinnans utbildning – yrkesliv

Det är vanligt att kvinnans utbildning och yrkesliv omnämns i de texter som ingått i studien, men inte generellt. För de flesta kvinnor i femtio års ålder många var utbildningen ett sedan länge avslutat kapitel och därför inte aktuellt att omnämna. En annan orsak till att de inte omnämns kan vara att det helt enkelt inte fanns någon utbildning att berätta om. Likaså att det inte skulle tillföra läsaren något, eftersom tidningen i första hand vänder sig till en läsekrets som har kristendomen och samfundet lokalt, regionalt gemensamt. En annan möjlig orsak kan vara den att författaren valt att inte nämna något om eventuella studier och yrkesliv för att på så vis hålla tillbaka kvinnan med hennes kunskap, det kan ha setts lite skrytsamt att tala om kvinnliga studier och kvinnligt yrkesliv. Det kan också ha funnits tillfällen då kvinnan hade mer utbildning än mannen, vilket inte skulle framkomma om hennes utbildning inte omnämns. Detta under en tid, då det inte hade varit en självklarhet att alla, oavsett familj, ekonomi eller kön skulle ha samma möjligheter till studier.

De olika utbildningsvägar som presenteras genom kvinnorna i studien är varierande. Det finns ingen tydlig bild att se.

Vad det gäller de yrken som kvinnorna har så finns det två tydliga linjer, den första, innebär ett yrkesliv inom SMF eller annan frikyrka. Den andra linjen presenterar ett arbete för kvinnor inom undervisningsvärlden. Några arbeten inom tillverkningsindustrin redovisas inte, vilket kan tolkas som att kvinnorna tillhörde en något högre samhällsgrupp, än arbetarklassens. Endast ett fåtal av kvinnornas arbeten i studien, utövades inom den privata sektorn och flera av kvinnorna hade sin utkomst från ideella föreningar.

För kvinnor som verkar som missionärer framkommer det inte alltid hur deras utbildningsvägar sett ut. Möjligheten att genom äktenskap, att få en missionärsroll är inte helt trolig, men inte heller helt uteslutet. De kvinnliga missionärer som hade vidimerad utbildning innan de reste, antas vara ogifta och på så sätt finns ingen man som kunde stå för försörjningen, vilket det kan antas ha gjort i de andra fallen. Antas kan att de båda ogifta kvinnorna investerat i denna grund för att ha, vid eventuellt andra tillfällen i livet, då det kanske inte skulle finnas möjlighet att arbeta utomlands. En möjlig tanke kan också vara att det ställdes annorlunda krav på de kvinnor som inte var gifta då de anmält intresse för att arbeta med bistånd. Samma sak vad det gäller att det över tid ställdes olika krav från uppdragsgivarna på missionärerna. Likaså att de kan ha utvecklat sitt intresse för biståndsarbete efter det att de utbildat sig. Konstateras kan att de yrken som de båda kvinnorna valt att utbilda sig till, småskollärlära och handels och kontorsutbildning, kan utövas i både i Sverige och utomlands.

Kvinnor som valt att arbeta inom vården, såg det många gånger som en livsuppgift, vilket framkommer tydligt hos kvinnorna, den ena kvinnan är ständigt i verksamhet och den andra kvinnan har startat en stiftelse vars verksamhet bygger på att ta hand om barn, dessutom integreras femtioårskalaset i denna verksamhet, eventuella presenter som gratulanter kan tänkas ha med sig till jubilarer, önskas vara välgörenhet.

Denna tanken om att vårdyrket var ett kall, var vanligt förekommande till 1950 – talet, senare, på 1960 – 1970 – talet framträder den mer demokratiskt uppfostrade kvinnan.⁶⁵

Kvinnor kom att utbilda sig för att undervisa i skolan. Inte ovanligt var att kvinnor utbildade sig till småskollärare, men även för undervisning för något äldre barn och ungdomar, såsom till slöjdlärare. Det var inte alls ovanligt att lärarinnor flyttade och bytte arbete då de utbildat sig och börjat arbeta inom folkskolan, och de första anställningarna var ganska korta. En av småskollärarinnorna tog steget efter en tid som lärarinna, att utbilda sig till missionär.

Kvinnor vars möjlighet att studera på högskola och universitet har varit starkt begränsad. En konst- och litteraturvetare som Greta utgjorde inom frikyrkans ramar under denna tid kan ses som högst ovanligt.

---

⁶⁵ Holmdahl, 1994, sid. 245

En man som var pastor utgjorde normen under denna tid och skapade förmodligen inte samma typ av uppseende som då den första kvinnliga pastorn blivit känd. Eftersom möjligheten fanns för både kvinnor och män att utbilda sig till evangelister, denna utbildning utgjorde en slags genväg eller "lightvariant" i pastorsutbildningen. Efter denna utbildning fanns också i förlängningen chansen att få arbeta som församlingsföreståndare. Denna möjlighet såg Signe och efter att tjänstgjort som församlingsföreståndare och på så vis verkat som pastor i praktiken, fick hon möjlighet att komma in i denna hittills så manliga värld, via "köksvägen", innan utbildningen bjöd in även kvinnor, detta i en tid då diskussionerna gick höga i frågan. Den lokala församling som anställde denna första pastor, av kvinnligt kön, måste anses som en föregångare i jämställdhetsfrågan, vad det gäller ställningstagandet angående kvinnliga pastorers vara eller inte vara.

Det var förmodligen inte enkelt att både vara kvinna och pastor i en övervägande manlig gemenskap. SMF:s Kvinnoråd försökte hålla kontakt och under mitten av 1960 – talet gjordes det en enkät bland de tiotal kvinnliga pastorerna som var i församlingstjänst och många av de frågor som lyftes diskuterades inte vidare, men konstateras kan att något intresse för att teologiskt bearbeta frågan om relationen mellan könen aldrig kom till stånd.⁶⁶

De kvinnor som utbildat sig till lärare, kan alla antas göra det vid pass femtio år, även den missionär som i grunden hade småskolläraexamen. Hon kan arbeta med undervisning för barn i sin missionärsgärning. Detta är ett yrke som ofta var tillgängligt även om kvinnan flyttade och bytte miljöer, det fanns skolor i varje ort. Lärararbetet kan också ses som en möjlighet till att få flytta och möta många olika kulturer och miljöer eftersom det finns på så många olika orter både i och utanför Sverige. Oavsett orsaken till yrkesvalet har lärarkvinnorna alla flyttat.

De personliga egenskaper som krävdes för att anställas som husmor i ett soldathem var enligt texten, att vara gift med soldathemsföreståndaren. Huruvida dessa arbeten kan ha varit möjliga att inneha av en man och en kvinna som ej var gifta med varandra är omöjligt att svara på men antas kan att denna typ av tjänst var som störst då andra världskriget var som närmast i tid.

---

⁶⁶ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 205

Om en del kvinnor finns inget nedtecknat vad det gäller utbildning eller yrkesliv. Om dem kan det antas att de arbetade fullt ut i hemmet, i det tysta. Fram till denna tid hade män tränats att vara överhuvud och att ta för sig av sin hustrus kraft och kropp och att dela ut pengar till hushållet mer eller mindre patriarkaliskt. Detta var en ordning som alla accepterade, en naturprocess och den hade i sig en skenbar jämlikhet: han stod för försörjningen och hon för hushållet och barn. Denna företeelse, detta "hushållskontrakt" började diskuteras som ett samhällsproblem i slutet av 1950 – talet och under hela 1960 – talet "förvärvsarbetade husmödrar" som den officiella statistiken löd.⁶⁷

Eller som det heter i Elins fall, "Vid sidan av de dagliga bestyren i hemmet arbetar fru J. i mejeriets butik".⁶⁸

De kvinnor levde i äktenskap med en präst eller pastor ansågs ikläda sig någon slags obetald yrkesroll som "pastorsfru", detta tycks ha varit vanligt. De tog emot gäster och fungerade som värdinnor i hemmet, företrädesvis åt sin makes kollegor. Att leva samman med en präst eller pastor kan inte alltid ha varit enkel. Förmodligen fick makens behov styra och prioriteras i familjen eftersom det var han som stod för inkomsterna. Det torde ha krävts en mycket god organisation för denna typ av verksamhet och antas kan att det inte var sällan som det var frun som fick detta uppdrag.

Förmodas kan att även om både kvinnan och mannen var yrkesarbetade, så var det kvinnan som hade huvudansvaret för hemmet, under en tid då det var närmast total brist på barnomsorg och med en skattelagstiftning som närmast bestraffade gifta kvinnors lönearbete – sambeskattningen, trots en normbild av kvinnor som husmödrar som var utan motstycke under hela det nittonde århundradet.⁶⁹

Kvinnans engagemang och uppdrag i och utanför den kyrkliga verksamheten

För de kvinnor som verkar, som arbetar som missionärer, pastor, sjuksköterskor och husmor på soldathem, är det inte någon som redovisar något annat engagemang i någon verksamhet, utanför det dagliga livet som förmodligen utgjorde inkomsten. Det kan finnas ett flertal orsaker till detta och en av dem kan vara att den som skrivit artiklarna inte ansett att det skulle kunna vara av intresse att berätta om verksamheter som inte är kopplade till den frikyrkliga. En annan mer trolig orsak är den att kvinnorna helt enkelt inte var engagerade i någon verksamhet, utanför den frikyrkliga. De som verkade som missionärer befann sig i helt andra

---

⁶⁷ Hirdman, Bohman, Rørslett, 1995, sid. 85

⁶⁸ Nr 74, Elin, Bil 1,

⁶⁹ Hirdman, Bohman, Rørslett, 1995, sid. 85

miljöer än de som då var i Sverige och hade antagligen fullt upp med det arbete som där utfördes. Ifall de under sina vilperioder, då de befann sig i hemlandet, ägnade sig åt någon verksamhet framgår inte. Eftersom yrkena pastor och sjuksköterska starkt var förknippade med att de inte ansågs var arbete, utan ett "kall", är det lätt att förmoda att verksamheten skulle ta all tid i anspråk för kvinnan. Det gäller antagligen också för den kvinna som "jämte sin make" flyttade till Göteborg och antog platsen som husmor på Libanons soldathem, Kviberg. Förmodas kan också att det inte ställdes samma uttalade eller outtalade krav på dessa kvinnor, att de skulle delta i annan av församlingen anordnad verksamhet, eftersom de redan genom sina kall var så starkt engagerade att detta kan antas räcka.

Antas kan här, att livet för kvinnorna blev, om inte isolerat, så ändå mycket starkt kopplat till endast ett fåtal kulturer, med den frikyrkliga som den främsta, vilket kan ha begränsat kvinnans utvecklingsmöjligheter.

Detta kom kanske de kvinnor som inte förvärvsarbetade att märka av i ännu större utsträckning, de som levde tillsammans med en make som var starkt engagerad kyrka eller frikyrka, präst eller pastor. Då de själva av olika anledningar, inte var engagerade i någon verksamhet utanför den kyrkliga världen, kan livet ha blivit mycket begränsat.

De kvinnor som under den här tiden var yrkesverksamma inom sådan verksamhet som inte varit kopplad till den frikyrkliga, antas ha haft en bredare kontaktyta än de andra kvinnorna.

Det är lätt att tro att de kvinnor som arbetade som lärare också skulle vara söndagsskollärare. Men det var inte alls självklart att den som arbetade med undervisning och barn, under arbetsveckan, som då sträckte sig till att vara sex dagar, också skulle undervisa under söndagskoltid på söndagar. Konstateras kan att endast några få av kvinnorna var engagerade som söndagsskollärarinnor, detta trots att det var en mycket stor verksamhet både inom SMF och i hela kyrkosverige.

Läraryrkenas engagemang bestod i deltagande i Smyrnaförsamlingens blandade kör, deltagande i församlingens styrelsearbete, deltagande i familjerådgivning, engagemang i KFUK, vita bandet och Kristna Seminarister. Huruvida denna verksamhet skiljer sig eller från annat kristet arbete framgår inte, men antas kan att den förmodligen är mycket olik den verksamhet som söndagsskolan erbjuder. Det framkommer ingenting om lärarinnor var medlemmar i eventuella syföreningar. Denna verksamhet tycks stå långt bort från lärarinnornas.

De kvinnor som var engagerade i församlingens syföreningsarbete har inte redovisats någon utbildning eller yrkesverksamhet utanför hemmet. Tolkas kan att det fanns möjlighet att i

Göteborg delta i både dag- och kvällssyföreningar, eftersom en av kvinnorna var ledare för just församlingens kvällssyförening. Det skulle sålunda betyda att kvinnor på vissa orter utifrån sitt yrkesarbete inte skulle behöva vara uteslutna från syföreningsverksamhet.

Antas kan att engagemang i en syförenig styrs av intresset för handarbete och kristen gemenskap, men tydligt är att de kvinnor som lever i större orter, Göteborg och Vänersborg, engagerat sig i annan lokal verksamhet som Kristna kvinnors Samarbeteskommitté och i Folkpartiets Kvinnogrupp, vilket kan betyda att de har ett större nätverk och att de valt andra vägar att verka för att förändra kvinnors situation.

De kvinnor som lever i äktenskap med en pastor, presenteras alla med väldigt knapphändig information kring deras egna personliga verksamheter inom frikyrkans väggar. Detta kan bero på att läsare anses vara väl införstådda med hur vardagen för en ”pastorsfrus” tillvaro är, eller ska vara, vars vardag till största delen gick ut på att servera och representera sin make och den kyrka han representerade. Ifall ”pastorsfrun” skulle ha intressen och ägna sig åt verksamheter och uppdrag som inte skulle vara direkt kopplade till mannens, kan antas att detta inte skulle finnas med i texten eftersom kvinnan i de lägen, inte i så fall, skulle ”stå vid sin makes sida...” Antas kan också att situationen för många kvinnor som var gifta med pastorer var mycket slitsam, var det då dessutom så att kvinnan inte hade någon egen verksamhet utanför hemmet kan det ha inneburit att livet blivit isolerat och enahanda.

”En kvinna som erhållit en mans utbildning, äger i själva verket de bästa och mest fruktbärande egenskaper för att kunna grunda sin egen och sin mans lycka”.⁷⁰ Detta påstående kunde inte gälla för ”pastorsfruarna”, då de själva inte hade tillträde till utbildningen. Men det var medvetna om de förhoppningar som församlingarna och deras aktiva hade på dem om deras aktiva insatser i församlingsarbetet.⁷¹

De få engagemang som presenteras i studien som kvinnor ägnade sig åt utanför den kyrkliga verksamheten är få. Kvinnor hade under denna tid, på grund av den tradition som varit, inte tillgång till hela arenan. Det fanns möjlighet för kvinnor att vara nämndemän vid rätten. Ett sådant uppdrag antas ha krävt mycket engagemang.

---

⁷⁰ Eskilsson, Bergenheim, 1995, sid. 240

⁷¹ Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 192

Kvinnans civilstånd

Flertalet av kvinnorna i studien tituleras fru. De kvinnor som inte levde i äktenskap då de fyllde 50 år, hade alla skaffat sig någon form av utbildning. Många av dessa kvinnor kom att ägna sitt yrkesliv fullt ut, åt det yrke som de valt att utbilda sig till. Hur gränsdragningen var mellan arbete och fritid är svårt att säga, men det är tydligt att kvinnornas liv var starkt förbundet med det yrkesarbete som utfördes.

Det är lätt att tro att kvinnor under den här tiden då de presenterats i tidningen, ställts i relation till någon man, för att på så sätt beskriva vem hon är. Men det är inte alltid så. Flera av kvinnorna har ”stått på egna ben”, och någon har haft stöttning av sin mamma. Tilläggas ska att detta gäller både kvinnor som presenterats som fru och som fröken eller utan någon titel som avslöjar något om eventuellt äktenskap.

Några tankar, skrivna av en ogift kvinna som varit mycket aktiv inom SMF, under de år som studien omfattar lyder; ”Familjen är en tillgång för människan, rotad i hennes väsen för att hjälpa henne stå emot nivellering”. Och ”Man kan tala om kallelse till äktenskap och till icke-äktenskap, men det är bara den som missar sin kallelse i livet som blir nucka eller ungarl.”⁷²

Kvinnan som flyttar

Det var tydligen mycket vanligt att artiklarnas kvinnor flyttade, i stort sett så har alla utom två blivit omnämnda med att de flyttat. De har flyttat både inom och utom Sverige. Orsakerna till dessa flyttresor kan vara många, men kvinnorna har flyttat innan de ingått äktenskap. Och i vissa fall har kvinnorna flyttat även sedan de gift sig, här kan antas att de flyttat för att följa med sin man. I stort sett har alla kvinnor flyttat, ganska långa sträckor, de har flyttat inom Sverige och utomlands. En kvinna har flyttat till Sverige och tolkas kan att flertalet av dessa flyttlass styrts av enbart kvinnan.

Endast i en av de alla artiklar som ingår i studien, framkommer det ingenting om ifall kvinnan flyttat i sitt tidigare liv. Var det så att kvinnor först och främst flyttade för arbete?

Kvinnan som mamma

Endast i en enda artikel berättas det om barn ”en stor barnaskara...”, i den första, år 1946. Detta upplevs besynnerligt. Kan det verkligen vara så att det endast är en av alla kvinnor som är mamma? Troligtvis inte, men varför nämns det då ingenting om egna barn? Kan det ha varit så att den femtioåriga kvinnan levde så i gapet mellan de egna barnens utflyttande och

---

⁷² Dahlén, Lindegärde, 2004, sid. 99

barnbarnens tillblivelse att det föreföll ointressant att omnämna något om dem? Nej, mer troligt är att tiden för undersökningen speglar en tid då det inte talades så mycket om de egna barnen. Skulle ett omnämnande om egna barn sänka kvinnan i den ställning hon hade skapat genom det liv hon levde? Artiklarna berättar om småskollärarinnor, folkskollärarinna, söndagsskolelärare, söndagsskola, barnavårdsnämnd och flyktingbarn, men ingen om mödrar och barn under hela 24 år. Detta visar en tid då det var mer omtalat att ta hand om andras barn än sina egna.

Kan det vara så att kvinnorna medvetet valt bort barn, för att få möjlighet att enklare nå sina mål? Kan det vara så att kvinnorna ska framstå som mer självständiga och fria då ingen text som skulle avslöja något om hemmavarande barn förekommer. Kanske framstår kvinnorna som mer självständiga och mindre moderliga då barnen inte omnämns. Kanske finns de där i texten, då det står; ”en stor samling gratulanter deltog tillsammans med den egna familjen”.⁷³

Men nämnas bör att de femtioåriga kvinnornas föräldrar omnämns i artiklarna i olika ordalag som *föräldrar*, *mor* och *dotter till framlidne fabrikör*. Detta ger en känsla av att kvinnorna inte riktigt blivit fria sina föräldrar.

Huruvida det skulle vara det samma ifall studien gjordes på kvinnor som är sextio eller sjuttiofem år är inte idag möjligt att svara på, men möjligheten finns att arbeta vidare med detta forskningsämne.

Vid kvinnans sida

Tydligt i studien är att de kvinnor vars livsgärning som beskrivs med ord som *vid sin makes sida*, *jämte sin make*, *vid maken församlingsordförandens sida*, och *tillsammans med sin make*, inte presenteras något eget förvärvsarbete, eller att de arbetar med typ av arbete och sysslor som mannen har. Detta kan tolkas som att mannens sysslor förstärks genom att påvisa att hans fru behöver vara med och stötta, men också som att kvinnans identitet skapas utifrån mannens. Övervägande antalet kvinnor i artiklarna beskrivs med epitetet *fru*. Men många kvinnor beskrivs utan att det är möjligt att tolka eventuellt civilstånd. Säregen är den artikel som beskriver en kvinna i ordalag som fru, utan att något namn på make nämns. Möjligt är att författaren skrivit fel, men författaren kan också ha gjort en medveten formulering eftersom titeln fru inte bara är ett epitet för en gift kvinna utan också för ogift. Ordets ursprungliga betydelse är *härskarinna*.⁷⁴

---

⁷³ Bilaga 1, Vivi Stranne - Olsson

⁷⁴ Bra Böckers lexikon, nr 8, 1975, sid. 298

Vanligare är att tänka att då någon tituleras fru så innebär det att vara en del i ett par där mannen är den andra parten.⁷⁵

Denna titel användes först av drottningen, sedan av adelsmännens hustrur och så småningom av även gifta kvinnor inom medelklassen och sist under 1900 – talet, till hustrur inom arbetarklassen.⁷⁶

Kvinnans egenskaper

Kvinnor tillskrivs i artiklarna egenskaper såsom *nitiska, trogna, självupppoffrande, generös till sitt väsen, alltid glad vänlig och hjälpsam*. Dessa egenskaper som enbart tillhör kvinnor skapar en särartens ideologi och på så vis blir de sociala handlingarna självklara och reflexer av ett biologiskt slag. På så vis accepteras att kvinnor är annorlunda.⁷⁷

Traditionella roller som kvinnan genom tiderna haft är att vara mor och att vara moderlig, denna roll framträder inte tydligt i studien, det är sällsynt att kvinnan omnämns som moder. Moderliga egenskaper som att vårda och sköta om barn och gamla är också ovanligt att se i studien. Några utges för att verka inom vården och har där ett starkt engagemang.

Flertalet av kvinnorna sätts in i nätverk av anhöriga då de presenteras, inte sällan är de relaterade till maken. Några av kvinnorna presenteras helt utan familjenätverk. Dessa kan antas, där det inte tydligt framgår i texten, leva ogifta och är fria och obundna.

Många av kvinnorna ges ut för att vara starka, självständiga och fira och med egen försörjning. Detta under en tid då det inte var så självklart. Endast i undantagsfall har kvinnorna valt att bo kvar i sin födelseort. De flesta av kvinnorna har brutit upp och flyttat från sitt föräldrahem beroende på studier, arbete eller äktenskap. Endast ett fåtal av kvinnorna har traditionella uppdrag i församlingarna såsom engagemang i söndagsskola och syförening. Flera kvinnor har valt att genom att arbeta som missionärer och periodvis bo utomlands.

För ett mindre antal av kvinnorna redovisas hemmet som en viktig plats där möten människor emellan sker. Men för det stora flertalet av kvinnorna visas en bild av att de väljer möten på andra platser än det egna hemmet.

Merparten av de kvinnor som ingått i studien har ägnat sina liv åt att ta lite lättare på de traditionella kvinnorollerna. De har istället ägnat en del av sin tid till att verka för att

---

⁷⁵ Hirdman, 1995, sid. 75

⁷⁶ Ejdestam, 1975, sid. 46

⁷⁷ Hirdman, Bohman, Rørslett, 1995, sid. 87

evangelisera, utbilda och utveckla sina egna förmågor. Detta visar att flertalet av kvinnorna som omnämns med mest text i Göteborgs Veckotidning under åren 1945 – 1970 har likheter med den Marta som omnämns i nya testamentets brev av Lukas.

SAMMANFATTNING

Denna uppsats tas sitt avstamp hämtat från Nya Testamentets syn på kvinnan, där hon beskrivs i Lukasevangeliet, inte bara i sina traditionella situationer, utan också i situationer som mästare, elev, vilket berättelsen om Marta och Maria klart visar. Det är Maria vilken sitter ”vid Herrens fötter”, som framstår som det efterföljansvärda exemplet, inte Marta som är upptagen av att passa upp och servera. Att sitta vid någons fötter betyder i det här sammanhanget att vara någons lärjunge. Den kvinna som vill tjäna Jesus måste vara beredd på att ta lite lättare på sin traditionella kvinnoroll, inte bekymra sig så mycket utan intressera sig för att lära. Den allmänna kvinnosynen har varit fram till vår tid att kvinnan är underordnad mannen och ett bihang till honom och sålunda mer inriktad på att vårda och passa upp än att själv utvecklas och ta lärdom. Svenska Missionsförbundet (SMF), ett alternativ till Svenska Kyrkan, bildades år 1878, saknade en formell konstitution fram till år 1964. Fram till dess hade den enskilde medlemmen ”gamla och nya testamentets heliga skrifter såsom enda regel för en kristens tro och lära samt högsta regel för hans vandel” att rätta sig efter. Detta var ibland ett bekymmer inom SMF eftersom det fanns oändligt många tolkningsmöjligheter. Men det resulterade i att SMF under årens lopp tvingats diskutera frågan. SMF har bedrivit en rad olika verksamheter både i och utanför Sverige.

Syftet med denna studie är att ta reda på hur kvinnor och deras livsgärningar beskrivs inom SMF under åren 1945 – 1970 utifrån frågeställningen,

- Hur beskrivs den framstående 50-åriga kvinnan inom SMF under åren 1945 – 1970 utifrån Ambjörnssons teori att:

”Den kvinna som vill tjäna Jesus måste vara beredd att ta lite lättare på sin traditionella roll – att bekymra sig för >>mångahanda>> - och istället inrikta sig på att lära.”⁷⁸

Eller uttryckt att; En kristen kvinna måste kunna släppa på traditioner som att känna omsorg och hjälpa andra och istället tänka lite mer på sig själv och sin egen utveckling.

Betydelsen av ordet lära tolkas här som att gå i lära, utbilda sig, utvecklas.

Författaren har valt en kvalitativ arbetsmetod där de hyllningstexter som innehåller flest ord använts. Textmassans innehåll består av mer än etthundra ord. Hyllningstexterna är hämtade från mars, april och oktobers utgivnings nummer av Göteborgs Veckotidning, en regional kristen veckotidning med stark anknytning till SMF. Åren som studien omfattar är år 1945 till år 1970.

---

⁷⁸ Ambjörnsson, 1997, sid. 315

Antalet artiklar som studerats är nitton och de presenteras som bilaga och i resultatet redogörs kvinnans liv utifrån rubriker som *utbildning och yrkesliv, engagemang i och utanför den kyrkliga verksamheten, civilstånd, kvinnan som flyttar, kvinnan som mamma, kvinnan vid mannens sida* och *kvinnans egenskaper*,

I det resultat som framkommit har det visat sig att flertalet av de framstående kvinnorna är starkt engagerade i SMF eller i liknande frikyrkoverksamhet, antingen som lönearbetande missionärer eller pastor, eller mer indirekt genom sin makes engagemang. Endast i ett fall av studien berättas det att kvinnan är moder. Flertalet av kvinnorna har examina i utbildningar efter folkskoleutbildning. Sammanfattningsvis kan nämnas som svar på frågeställningen att flertalet av kvinnorna har inriktat sin kristna livsstil på att lära och utvecklas och färre som inriktat sig på att vårda. Likaså kan flertalet av kvinnorna i studien ses med egen försörjning vilket kan tolkas som att de är fria självständiga. Flertalet av kvinnorna som omnämns i studien har likheter med kvinnan Marta som beskrivs i Lukasevangeliet i nya testamentet.

REFERENSER

OTRYCKTA KÄLLOR

Christoffersson, Tomas, Rektor på Mullsjö Folkhögskola, tidigare chefredaktör för Göteborgs Veckotidning.
Telefon: 0392 10267. Telefonintervju 20081005

Kolback, Rangela, Sekreterare för Svenska Missionskyrkan i Västra Götaland.
Rangela.kolback@missionskyrkan.se E-postintervju 20081009

www.sandaren.se/50-arsfest_med_fragor_0_6703,news.aspx 20081008

TRYCKTA KÄLLOR

Folkrörelsernas arkiv, Ottehällegatan 5, 411 18 Göteborg, 031 – 701 50 00
Göteborgs Veckotidnings garantiförening L: 1 A
Volym 64, 66, 68, 70, 71, 72, 74, 78, 79, 81, 85 och 88 finns i Bilaga 1.

Ambjörnsson, Ronny, *Människors undran, Europas idéhistoria antiken*, Falun 1998

Andreasson, Hans, *Liv och rörelse, Svenska Missionskyrkans historia och identitet*. Stockholm 2007

Dahlén, Rune, *Med bibeln som bekännelse och bekymmer, Bibelsynsfrågan i Svenska missionsförbundet 1917 – 1942 med särskild hänsyn till Missionsskolan och samfundsledningen*. Malmö 1999

Red. Rune W. Dahlén och Valborg Lindegärde. *En historia berättas – om missionsförbundare*. Falköping 2004

Red. Florin, Christina, Kvarnström, Lars, *Kvinnor på gränsen till medborgarskap Genus, politik och offentlighet 1800 – 1950*. Bjärnum 2002

Frängsmyr, Tore, *Svensk idéhistoria - Bildning och vetenskap under 1000 år*. Del II 1809 – 2000. Finland 2000.

Hartman, Sven, *Traditioner och idéer i svensk undervisningshistoria*, Värnamo 2005

Hirdman, Yvonne, *Genus – om det stabila föränderliga former*, Lund 2001

Larsson, Rich, Nicklasson, Gösta, *Ansgarius*, Svenska Missionsförbundets årsbok 1953.
Stockholm.

Larsson, Rich, Nicklasson, Gösta, *Ansgarius*, Svenska Missionsförbundets årsbok 1948.
Stockholm.

Bibeln, 2000 års översättning

Bilaga 1.

Nr 9 1946

Lisa Torolphi

50 år fyller den 5 mars fru Lisa Torolphi, Asklanda. Född i Valbo, Gävleborgs län, ingick hon år 1920 äktenskap med pastor Th. Torolphi och flyttade till Asklanda. Under dessa 26 år makarna Torolphi bott i Asklanda har hon troget stått vid sin makes sida och nedlagt ett förtjänstfullt arbete. En stor barnaskara har växt upp i hemmet och många äro de predikanter och övriga som under årens lopp gästade det goda hemmet. Bakom allt detta ligger ett troget och självupoffrande arbete utfört i kärlek för missionens sak och i kärlek till Honom, som i tidiga ungdomsår kallat henne till barn åt sig.

Nr 12 1946

Edit Frelander

50 år fyllde den 17 mars kinamissionären fröken Edit Frelander. Jubilaren är född i Tännö, Jönköpings län. Efter avlagd examen vid Eksjö småskolläraryrkesseminarium tjänstgjorde hon en tid som lärarinna i Bondstorp. Guds kallelse till missionsfältet kom, vartefter hon studerade vid SAM:s bibelinstitut 1922 - 1923 och sedan vid Kina Inlandsmissionens missionärsskola i London. Hon avreste till missionsfältet i september 1925 och har alltsedan dess där ute haft sitt arbete i Saratsi. Hon har bland annat fått underhåll från en missionsgrupp i Göteborg. Missionär Frelander återkom till hemlandet för någon vecka sedan och fick fira sin högtidsdag i sin barndoms bygd.

Nr 40 1946

Berta Mattsson

50 år fyller översköterskan Berta Mattsson, Lasarettet, Alingsås. Syster Berta kom i slutet av år 1938 till Alingsås från Kristinehamn, där hon fyllt en församlingstjänarinnas stora och välsignade uppgift inom missionsförsamlingen därstädes. Under de åtta år hon varit i Alingsås har hon den mesta tiden haft sin tjänstgöring i lasarettets vårdhem där hon ständigt är i verksamhet. Hon har alltid velat hjälpa och ge ut sina krafter för de lidande. Under hela sin Alingsåstid har hon tillhört missionsförsamlingen och såväl här som bland de sjuka har hon genom sitt glada och vänsälla sätt vunnit många vänner. God fortsättning syster, att sprida ljus och glädje och vara till välsignelse! Aug. J-n

Nr 41 1952

Rut Johansson

Missionär Rut Johanssons 50-års dag blev en strålande högtidsdag. Den firades hos brodern i Horla, trädgårdsmästaren Alrik Johansson. Släkt och vänner, kamrater och missionärer från när och fjärran uppvaktade eller sände telegrafiska hälsningar. I tidig morgonstund var kaffebrickan i ordning och den närmaste släkten samlad för att lyckönska. Under dagens lopp anlände sedan representanter för Horla missionsförsamling, för Sv. Alliansmissionen m. fl. och framförde sina lyckönskningar. Tal till 50-åringen hölls av pastor Uno Christoffersson, Horla, missionssekreterare Arvid Almquist, Jönköping. På aftonen samlades ett 75-tal personer i hemmet, varvid flera tal hölls och lyckönskningar framfördes. Solosång utfördes av fru Karin Kristensson, Donsö, varjämte vänner från Fly även i sångens toner bringade jubilaren sin hyllning. Ett fyrtiotal telegram anlände.

Nr 43 1953

Rut Lindblad

Den 1 november fyller fru Rut Lindblad, Göteborg, femtio år. Fru Lindblad är född och uppväxt i ett frikyrkligt hem och har också av naturliga skäl kommit att nedlägga det mesta av sin tid utom hemmet i kristet församlingsarbete. Under många år har hon tillhört Betlehemskyrkans missionsförsamling, där hennes arbetsförmåga och initiativrikedom tagits väl i anspråk. Hon är bland annat ledare för kvällssyfoöreningen, som fyller en stor uppgift både som gemenskapsform och som ekonomiska faktor. Vid maken, församlingsordförandens sida har hon dessutom rika tillfällen att främja församlingens arbete. Fru Lindblad är starkt ekumeniskt intresserad, vilket gjort att hon fungerar som vice ordförande i Kristna Kvinnors Samarbetskommitté i Göteborg.

Även i kommunala sammanhang har fru Lindblad engagerats. Hon hör till exempel till de av stadsfullmäktige valda nämndemännen vid Rådhusrätten. Dessutom har hon invalts i ett flertal kommittéer i olika kristna och ideella sammanhang. Jubilaren är känd som en helhjärtad kristen personlighet, med realistisk syn på tingen och med frimodighet och förmåga att säga sin mening när det krävs. Viljan att sätta sig in i sina medmänniskors förhållanden och att förstå särskilt deras situation, vilka på ett eller annat sätt spårat ur i livet, är ett utmärkande drag i hennes karaktär. I den kristna gemenskapen har hennes rika erfarenhet och hennes vidsynthet varit en särskild tillgång.

Nr 10 1954

Greta Bredberg

50 år fyllde 6 mars fru Greta Bredberg, maka till rektorn vid Missionsförbundets teologiska seminarium på Lidingö teol. dr. W. Bredberg. Hon blev på högtidsdagen föremål för hjärtliga hyllningar. Greta Bredberg är göteborgska, född Svensson, och i sin hemstad studerade hon konsthistoria och litteraturhistoria vid högskolan, ämnen som alltsedan dess präglat hennes livsintressen, inte minst konsten och konstkritiken. Under mer än ett kvartssekel har hon bott på Lidingöskolan tillsammans med sin make och många kan vittna om Hennes gästfrihet som värdinna. Greta Bredberg har en markant social känsla, hon har omsorg om människor som kommer i hennes väg. I Missionsförbundets kvinnokommitté har hon varit ordförande och där gjort en uppskattad insats. Hon är ledamot av kristna samarbetskommittén och var sakkunnig i utredningen om kvinnliga präster.

Nr 17 1956

Anna-Lisa Ericsson

Missionären fru Anna-Lisa Ericsson, maka till missionär Olle Ericsson, Berbérati, Franska Ekvatorialafrika, blev på sin 50-årsdag den 8 april föremål för hjärtliga hyllning. Hon är som bekant bördig från Sjövik och utsänd av Saronförsamlingen i Göteborg till Örebromissionens fält, där hon förra våren påbörjade sin tredje period. Inte mindre än ett 25-tal missionärer samlades tillika med ett tiotal missionärsbarn och framförde sina hyllningar till den aktade kamraten. Det råkade också samtidigt vara välkomstsöndag för missionärsfamiljen Ingemar Berndtsson, som just anlände från hemlandet till sin andra period i Afrika. De flesta missionärerna kom i bilar tidigt på morgonen från de närmast belägna stationerna – Berbérati är fältets mest centrala och största station. Vid förmiddagsgudstjänsten deltog de nyutkomna missionärerna med tal och Svenska skolans elever sjöng jämte de inföddas kör. Flera tal hölls. Vid högtidsmiddagen under eftermiddagens lopp fortsatte hyllningarna med lyckönskningstal av flera kamrater och överlämnade av gåvor. Från släktingar och vänner i Sverige anlände de telegram och brevhälsningar, och dagen blev en minnesvärd upplevelse.

Nr 42 1956

Elin Johansson

50 år fyller 20 okt. fru Elin Johansson, Nol. Hon är uppväxt i Skepplanda. Som ung arbetade hon utanför Guntorp o. kortare tid i Surte. När hon sedan gifte sig med Edvin Johansson, Rommele, inflyttade fru J. med sin make till Nol. Vid sidan av de dagliga bestyren i hemmet arbetar fru J. för närvarande i Mejeriets butik i Nol. Uppväxt i ett missionshem, där söndagsskola hölls i många år, kom fru J. tidigt i kontakt med den andliga verksamheten, och blev i unga år omvänd till Gud. Hon började redan som ung att delta i det andliga arbetet och är aktiv medlem i Nols missionsförsamling från dess bildande. Hon innehar där sekreterarposten. Sången och musiken och framför allt söndagsskolan ligger jubilaren varmt om hjärtat. Genom sitt friska och ungdomliga sätt har hon gjort sig omtyckt av såväl yngre som äldre.

Nr 9 1960

Alfhild Kadesjö

50 år fyller 3 mars folkskollärarinnan fru Alfhild Kadesjö, Trollhättan. Fru Kadesjö, som är född i Norra Björke, avlade efter studier i skara sin folkskollärarexamen 1933. Efter tjänstgöring i Göteborg, Stora Mellby och Göta kom hon 1946 till Trollhättan, där hon alltsedan dess haft sin tjänst förlagd till Strömslunds skola. En synnerligen viktig uppgift har hon fyllt i den år 1956 startade Familjerådgivningsbyrån, där hon med sitt lugna, sakliga intresse för sina medmänniskors problem har stora möjligheter att ge råd och hjälp åt dem som befinner sig i en påfrestande familjesituation av något slag. I Strömsunds missionsförsamlings verksamhet gör Alfhild Kadesjö värdefulla insatser bland annat som medlem av församlingsrådet. Vidare har hon hunnit ägna sina krafter åt bland annat Vita Bandet och Förbundet Kristna Seminarister och Lärare.

Nr 10 1961

Erna Andersson

En av Fly missionsförsamlings medlemmar, fru Erna Andersson, maka till församlingsordföranden handlaren Bror Andersson i Fly, fyllde den 2 mars 50 år och blev då föremål för hjärtliga hyllningar. Jubilaren är född i Göteborg och kom i unga år till Fly, där hon utfört ett mycket betydelsefullt arbete i församlingens tjänst, bland annat som ordföranden i syföreningen och i församlingens festkommitté. På högtidsdagens afton var en trevlig födelsedagsfest anordnad i Fly missionshus, där samvaron omväxlade med sång samt tal av pastor Rune Persson, byggmästare Hilding Abrahamsson, fru Elin Carlsson, Loo, Lennart Tjeäder, Alingsås och Fridolf Johansson i Gisslatorp. Bror Andersson uttalade sin makas hjärtliga tack för den vackra hyllningen.

Nr 12 1961

Gertrud Lundberg

50 år fyller 28 mars fru Gertrud Lundberg, Kärralundsgatan 41, Göteborg. Fru Lundberg är född i Stora Tuna socken i Dalarna. Efter genomgången realskola i Borlänge och småskoleseminariet i Falun, blev hon 1932 antagen som lärare vid HKH Prins Carls skola på Gålö utanför Stockholm. Därifrån kom hon in vid Stockholms folkskolor och tjänstgjorde där till 1939. Nämnda år ingick hon i äktenskap med pastor Helge Lundberg och flyttade till Gävle och därifrån till Göteborg, där hon sedan 1944 tjänstgjort som lärarinna vid nya Lundensskolan. I 20-årsåldern blev jubilaren omvänd och en aktiv kristen, och har i de församlingar hon tillhört varit en nitisk och trogen medlem. I Smyrnaförsamlingen i Göteborg har hon alltsedan sin hitkomst varit verksam i blandade kören. Sin högtidsdag firar hon i sitt hem.

Nr 10 1963

Ingegerd Karlsson

50 år fyller 12 mars fru Ingegerd Karlsson, Vänersborg, maka till representant Hadar Karlsson, Edsvägen 33. Fru Karlsson är född i Säffle och har sedan unga år varit knuten till det kristna arbetet. 1937 blev hon medlem i Vänersborgs missionsförsamling där hon utför ett troget och uppoffrande arbete. Sedan många år är hon söndagsskolelärare. En uppgift som jubilaren älskar och sköter på ett mästerligt sätt. Hon har även gjort goda insatser i församlingens syförening. Jubilaren är ledamot av Vänersborgs stads barnavårdsnämnd och engagerad i Folkpartiets kvinnogrupp. Öppen och generös till sitt väsen har fru Karlsson fått många trofasta vänner och samma med sin make har hon skapat ett missionshem i ordets bästa mening.

Nr 16 1963

Vivi Stranne – Olsson

Fru Vivi Stranne – Olsson, Smögen, fyllde 50 år på påskdagen. Redan under morgontimmarna hölls en festlighet i hemmet, i vilken en stor samling gratulanter deltog tillsammans med den egna familjen. Fru Olsson, som är missionsförsamlingens organist och körledare, blev hjärtligt hyllad av såväl församling som kör. För församlingen talade skeppare Henry Mattsson och pastor Sture Wessbo, körens talan fördes av exportör Torsten Häller. Blommor och minnesgåvor överlämnades. En av anförvanterna framförde en skriftlig hälsning i versform från jubilarens helt nyligen avlidna moder, fru Jeanette Stranne. Fullt frisk hade den gamla, innan dödsbudet hastig kom, i god tid nedskrivit födelsedagshälsningen till sin dotter. En hälsning som vittnade om tillförsikt och trosfrimodighet. Någon timma senare under förmiddagen intog fru Olsson åter sin plats vid orgeln i Missionskyrkan och blandade kören sjöng påsksånger under hennes ledning. Heder åt sådana jubilarer. S.W.

Nr 17 1963

Signe Eriksson

50 år fyller pastor Signe Eriksson. Efter studier vid ABF:s aftonkurser genomgick hon åren 1944 och 1945 evangelistkurser i sin hemprovins, Värmland. Sin första pastorstjänst fullgjorde hon i Gustaf Frödings hembygd, Alster, åren 1946 – 1950. Så följde tjänst hos församlingarna i Nykvarn och Mariefred 1950 – 1956 och därefter i Kilsmo, Breven och Bo från hösten 1956. Kallelsen till förkunnargärning kom på sin tid till Signe Eriksson med övertygande kraft. Säkert finner man däri hemligheten till den trons vila i Gud, den lugna tillförsikt som satt sin prägel på hela hennes missionsinsats och skänkt henne sällsam handlingskraft i en tid, då diskussionens vågor gått skyhöga kring frågan om kvinnliga präster och pastorer. Missionsförbundets kloka beslut i denna fråga gav ökad tillförsikt och glädje i arbetet. Signe Eriksson är utrustad med en väl dokumenterad och fängslande predikogåva som av missionsledarna tidigt uppmärksammades. Den har nu i många år tacksamt tagits i anspråk av de församlingar hon ägnat sin omsorg och nitiska tjänst. Dessa församlingars medlemmar har understundom storögt fått bevittna, vad en kvinna med kunnighet och med sinne för hemtrevnad och trivsel också så i församlingen hem och helgedom förmått locka fram. Reparation av gudstjänstlokaler, ny färgsättning och nya textilier mm har skänkt välgörande förnyelse. Den idoge pionjären som kvinnlig pastor på missionsförbundets vida fält kommer med visshet på sin högtidsdag få mottaga många bevis för tacksamhet och uppskattning av ett i kärlek och hängivelse utförd församlingsarbete. Signe Erikssons många vänner på Västkusten förenar sig inför högtidsdagen i de hjärtligaste välgångsönskningar. C. H. B-n.

Nr 17,18 1967

Majken Broby

50 år fyller 9 maj leg. Sjuksköterskan Majken Broby, Rubingatan 18, V. Frölunda. För många av denna tidnings läsare är hon välkänd liksom för många runtom i Sverige, USA, Tyskland m. fl. länder genom sitt hängivna arbete för flyktingbarn och andra barn i nöd. Genom sina intresseväckande artiklar och fängslande föredrag med bilder har hon informerat och engagerat läsare och åhörare till goda hjälpinsatser för Stiftelsen Missions-, Barn- och Ungdomshem i Eckernförde som bygger på samkristen ekumenisk grund. Tidigt kom hon med i den kristna verksamheten, närmast i Emanuelskyrkan där hennes föräldrar under många år hade sitt andliga hem. Efter avlagd sjuksköterskexamen vid Sahlgrenska Sjukhuset tjänstgjorde hon där samt i Varberg och Uppsala. År 1948 reste hon till Amerika och avlade bl a Bachelor of Science Degree vid Loyola University. Som privatsköterska kom hon bl a att få vårda vice presidenten Adlai Stevensen. 1954 besökte hon Europa och leddes till kontakt med pastor Christian Schreiber och hans maka som jämte några sköterskor startat barnhemmet Altenhof i Eckernförde för flyktingbarn. Här fann Majken Broby sin livsuppgift att träda till och hjälpa. Hon grundade understödsorganisationen Refugee Children Inc., genom vilken pengar, livsmedel och andra gåvor kommit Stiftelsen i Eckernförde till del. Genom hennes resor och möten förnämligast i USA och Sverige möjliggjordes byggandet av ungdomshemmen så att även äldre barn kunde få hjälp med skolgång och utbildning. Vid sidan av pastor Schreiber står Majken Broby i ledningen för Stiftelsen vars arbete vuxit i omfattning och effektivitet så att det i dag är ett av de bästa i sitt slag, som även från statligt håll uppmärksammas. Hennes skickliga penna, framställningsförmåga och organisationstalang i förening med levande tro och kärlek gör henne till en värderad representant för det hjälparbete på gemensam kristen grund som denna flyktinghjälp representerar. Det som närmast ligger henne varmt om hjärtat är byggandet av ett sjukhem för Stiftelsens barn och ungdomar. Det är en lika nödvändig som behjärtansvärd sak och kanske är det flera som genom en gåva till denna sak vill glädja dagens jubilar? (Postgiro nr. 525940. Stift. Missions-, Barn- o, Ungdomshem i Eckernförde/Göteborg). Till en samling på Margaretaskola inbjudes alla vänner till Majken Broby och hennes arbete tisdag kl. 19. rn.

Nr 42 1967

Pepita Larsson

50 år fyller den 21 oktober fru Pepita Larsson, Göteborg, maka till pastor Gunnar Larsson. Hon är född i Vippula i Finland men tillbringade uppväxtåren i Åbo. Vid sin makes sida har hon utfört en mycket uppskattad gärning som prästfru i Kungsbacka, Borås och Göteborgs Emanuel. Fru Larsson har många strängar på sin lyra och har med sin sång och musik glatt både yngre och äldre. ”Att segla är nödvändigt” lyder ett gammalt latinskt ord i översättning. Det ordet kan jubilaren av hela sitt hjärta skriva under på. För några år sedan avlade hon skepparexamen. Också de kunskaper hon därigenom inhämtat har hon velat ställa till den Herres och kyrkas tjänst, som hon älskar. Vid de seglarläger, som genom göteborgsmethodisterna ordnats på västkusten, har hon varit en allmänt omtyckt flickchef. Alltid glad, vänlig och hjälpsam har hon skaffat sig en storvänkrets både inom och utom den kyrka hon sedan ungdomen tillhör.

Dessa vill gärna lyckönska på högtidsdagen och nedbedja välsignelse över den verksamma jubilaren. S. A.

Nr 16 1970

Karin Andersson

50 år fyller 20 april missionär Karin Andersson, Fristad. Jubilaren är född i Fristad och skaffade sig i unga år handels och kontorsutbildning. 1950 sökte hon sig till Kongo som kontorist men efter första perioden utgick hon som missionär i vilken gärning hon allfort står och är för närvarande hemma på viloperiod. Hon har haft sin placering i Brazzaville där hon främst svarat för räkenskaper och finanser och även tjänat som instruktör för bokföring ute i församlingarna. Det är ett stort och viktigt arbete som hon anförtrotts och som också varit krävande på allt sätt. Nu har hon glädjen att få fira högtidsdagen i hemlandet och många hälsningar till jubilaren denna stora dag.